

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra společenských věd

Druhá světová válka a vylodění v Normandii

Diplomová práce

World War II and the Normandy landings

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

PhDr. Petr Nesvadba, CSc.

AUTOR PRÁCE

Bc. Tomáš Pokorný

PRAHA

2025

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval PhDr. Petr Nesvadba, CSc. za jeho velkou pomoc, ochotu a trpělivost při psaní mé práce. Dále především za zapůjčení velkého množství literatury, z které jsem mohl čerpat vědomosti pro svou práci.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 25.2.2025

Bc. Tomáš Pokorný

ANOTACE:

Autor se zaměří na jeden z klíčových mezníků druhé světové války – vylodění spojeneckých vojsk v Normandii v červnu 1944. V první části diplomové práce zrekapituluje spojenecká ujednání, která invazi předcházela, a zasadí je do širšího kontextu politických problémů, jež ovlivňovaly vztahy mezi západními představiteli a J. V. Stalinem. Následně se soustředí na historicky přesnou rekonstrukci událostí dne „D“ a období bezprostředně po něm. Třetí část práce se pokusí posoudit dlouhodobé vojenské i politické důsledky operace Overlord

KLÍČOVÁ SLOVA:

Overlord *Den„d“* Normandie* Josif Vissarionovič Stalin*Winston Churchill* Franklin D. Roosevelt*Utah*Omaha*Gold*Juno*Sword*Dwight Eisenhower*

ANNOTATION:

The author will focus on one of the key landmarks of World War II – the landing of Allied troops in Normandy in June of 1944. The first part of the thesis recapitulates the allied arrangements that preceded the invasion, in the broader context of political problems manifesting themselves in relations between Western leaders and J. V. Stalin. It then concentrates on a historically accurate reconstruction of events on and in the period immediately after D-Day. The third part of the work will attempt to assess the long-term military and political implications of Operation Overlord.

KEYWORDS:

Overlord *Den„d“* Normandie* Josif Vissarionovič Stalin*Winston Churchill* Franklin D. Roosevelt*Utah*Omaha*Gold*Juno*Sword*Dwight Eisenhower*

Obsah

1. Spor o otevření „druhé fronty“ v Evropě v rámci spojenecké koalice	8
2. Plánování operace OVERLORD.....	14
2.1. Zahájení společných prací na plánech invaze do severní Francie pod názvem operace OVERLORD	14
2. 2. Spory a neshody na nejvyšších místech při plánování.....	15
2. 3. Zásah admirála Louise Mountbattena.....	16
2. 4. Spor o zvýšení výsadkových plavidel.....	18
2. 5. Určení vrchního velitele invazních vojsk	18
2. 6. Výběr velitelů jednotlivých složek invazních sil	19
2. 7. Rozšíření pobřežního pásma výsadku.....	20
2. 8. Volba nové strategie útoku	21
2. 9. Německá zpravodajská služba v problémech	22
2. 10. Počasí oddaluje zahájení operace OVERLORD	24
2.11. Atlantický val – podfuk, strašák z papíru	25
2. 12. Rommel odjíždí do Německa	26
2. 13. Stanice BBC oznamuje začátek invaze.....	27
2. 14. Generál Dwight D. Eisenhower.....	27
3. Den „D“	30
3. 1. První úder měl přijít ze vzduchu	31
3. 2. Mohutné expediční síly	32
4. Zásadní události na invazních plážích: Utah, Omaha, Gold, Juno a Sword	33
4. 1. Utah.....	33
4. 2. Do vylodění zasahují bitevní lodě	34
4. 3. Účinná pomoc DD tanků	35
4. 4. Rozhodný brigádní generál Theodor Roosevelt	36
4. 5. Generálmajor J. L. Collins.....	36

4. 6.	Omaha.....	37
4. 7.	Nejtvrdší a nejrozhodnější Německý odpor na plážích v Normandii.....	38
4. 8.	Boj o přežití a záchranu.....	38
4. 9.	Námořní dělostřelba a kouřová clona	39
4. 10.	Bradleyho úvaha o přerušení vylodění.....	40
4. 11.	Palebná podpora z moře	41
4. 12.	Bestie z Omaha Beach	42
4. 13.	Gold	43
4. 14.	Dva směry útoku.....	44
4. 15.	Betonové kasematy	45
4. 16.	Potíže speciálních obrněných vozidel	45
4. 17.	Boj o Le Hamel.....	46
4. 18.	Vytvoření předmostí.....	47
4. 19.	Generál Miles Dempsey	48
4. 20.	Juno	49
4. 21.	Rozbouřené moře	49
4. 22.	Přeplněné pláže vojenskou technikou.....	49
4. 23.	Kanaďané útočí.....	50
4. 24.	Generálmajor Rodney Frederick Leopold Keller.....	51
4.25.	Sword.....	52
5.	Průlom a postup spojeneckých vojsk	53
6.	Co ovlivnilo úspěch invazního vylodění	55
7.	Taktické i strategické důsledky úspěšného vylodění	56
	Závěr	62
	Použitá literatura	64
	Seznam příloh.....	69
	Obrazová příloha.....	80

Úvod

Píše se rok 1944 a probíhá třetí fáze druhé světové války. Rudá armáda odrazila útok nacistického Německa a začala vytlačovat protivníka směrem na západ Evropy. Maršál a vrchní velitel J. V. Stalin se snažil tlačit spojence k otevření druhé fronty ve Francii. Předpokládal, že německé vrchní velení přesune část svých armád na západ Evropy a tím ulehčí Sovětské armádě na sovětsko-německé frontě. Spojenci se obávali velkých materiálních a lidských ztrát při plánovaném útoku na opevněné pobřeží, známé jako Atlantický val. Německá armáda tam za dobu čtyř let vybudovala silná opevnění a pláže zaminovala. Proto spojenecké velení s rozvahou naplánovalo největší vylodovací operaci v dějinách lidstva pod krycím názvem operace Overlord.

Spojenci 5. června osvobodili Řím vojsky generála Alexandra. Druhý den ráno, 6. června 1944 v 9 hodin a 30 minut, se pod vedením generála Eisenhowera začalo námořnictvo podporované letectvem vylodovat na severofrancouzském pobřeží v Normandii. Spojenecké velení rozdělilo invazní pláže na pět sektorů, které se jmenovaly Utah, Omaha, Gold, Juno a Sword. Ještě 6. června večer se vrchní velení německé armády domnívalo, že spojenecké vylodění je jen zastírací manévr a že k hlavnímu útoku dojde v oblasti Calaiské úžiny. K tomuto názoru je vedlo počínání spojenců v Anglii, kde shromažďovali velké množství vojenské techniky, která byla ve skutečnosti pouze umělými a nafukovacími atrapami. To dávalo spojeneckým vojskům jistou výhodu.

Hned časně zrána 7. června se spojenecká vojska dala do pohybu. Dobytím pobřeží v Normandii se spojencům otevřela cesta k osvobození Francie a k postupu na Berlín. Muselo být vybojováno ještě mnoho bitev, ale základním kamenem k osvobození a nastolení míru v Evropě bylo úspěšné vylodění spojeneckých armád na plážích v Normandii.

1. Spor o otevření „druhé fronty“ v Evropě v rámci spojenecké koalice

Z korespondence představitelů tří velmocí protihitlerovské koalice je patrné, jaké spory měli ohledně otevření „druhé fronty“ a vylodění anglo-amerických jednotek ve Francii. Text se věnuje vztahům mezi představiteli trojkoalice. Na těchto stránkách je uveden výňatek z korespondence představitelů tří velmocí protihitlerovské koalice. V příloze je uvedena hlavní korespondence představitelů v celém znění pro lepší orientaci v problémech, které v ní byly řešeny.

OSOBNÍ A TAJNÉ POSELSTVÍ PREMIÉRA J. V. STALINA PŘEDSEDOVI
VLÁDY PANU W. CHURCHILLOVI

„Dostal jsem Vaši odpověď na své poselství ze 16. února. Z Vaší zprávy je patrné, že anglo – americké operace v Severní Africe se nejen neurychlují, nýbrž odkládají až na konec dubna. A ani tento termín se neuvádí docela určitě. V nejvypjatějším období února a března, se tedy anglo – americká ofenzíva v Severní Africe nejen nestupňovala, ale ani nepokročila a lhůty, které jste sami pro tuto ofenzívu stanovili, byly odloženy. Německu se mezitím již podařilo přesunout ze západu proti sovětským vojskům 36 divizí, z toho 6 divizí tankových. Lze si snadno představit. Jaké obtíže to způsobilo Sovětské armádě a jak se tím ulehčilo postavení Němců na sovětsko – německé frontě. Operace>> Husky <<. Ať je jakkoli důležitá, ovšem nenahradí druhou frontu ve Francii, ale já samozřejmě všemožně vítám Váš úmysl tuto operaci urychlit. I nadále považuji za hlavní otázku urychlené vytvoření druhé fronty ve Francii. Jak si vzpomínáte, připouštěl jste otevření druhé fronty již v roce 1942 a rozhodně nejpozději na jaře letošního roku. Nicméně považuji za nutné se vší naléhavostí upozornit z hlediska zájmů naší společné věci na vážné nebezpečí vyplývající z dalších průtahů s otevřením druhé fronty ve Francii. Protože neurčitost Vašich prohlášení o plánované anglo – americké ofenzívě na druhou stranu průlivu mě znepokojuje natolik, že o tom nemohu pomlčet.“¹

15. března 1943

¹ Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981.25-071-81 s. 118–119.

PŘÍSNĚ TAJNÉ A OSOBNÍ POSELSTVÍ PREMIÉRA J. V. STALINA
PREZIDENTU ROOSEVELTOVI

„Pan Churchill mi také oznámil, že operace anglo – amerických vojsk proti Sicílii se plánuje na červen. Při veškeré své důležitosti tato operace ovšem nemůže nahradit druhou frontu ve Francii. Samozřejmě však vítám její zamyšlené urychlení. Zároveň považuji za svou povinnost prohlásit, že hlavní otázkou je urychlit otevření druhé fronty ve Francii. Uznávám, značné obtíže plynoucí z nedostatku dopravních prostředků, o kterých mě ve svém poselství informujete. Neurčitost jak Vaší odpovědí, tak i odpovědí pana Churchilla i otázce otevření druhé fronty ve Francii mě proto znepokojuje a nemohu o to pomlčet.“²

16. března 1943

F. ROOSEVELT - J. V. STALINOVÍ

Vážený pane Staline,

„Rád bych se vyhnul obtížím, které přinášejí konference s velkým počtem účastníků, i byrokracii spojené s diplomatickým jednáním. Proto nejjednodušší a nejpraktičtější metodou, kterou si dovedu představit, by bylo neformální a zcela prosté několikadenní setkání nás dvou. Proto jsem přesvědčen, že Vy a já bychom se měli letos v létě sejít. Druhý problém je, kde se sejít. O Africe nemůže být v létě téměř řeči a Chartúm je britské území. Island mi nepřipadá vhodný, protože pro Vás i pro mne znamená dosti obtížné lety a navíc by – upřímně řečeno – bylo v tomto případě obtížné nepozvat zároveň předsedu vlády Churchilla. Proto navrhuji, že bychom se mohli sejít na Vaší, nebo na mé straně Beringova průlivu. Nedomnívám se, že by byly sebemeně nutné nějaké oficiální dohody a deklarace.

² Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 451–452.

Vy a já bychom samozřejmě projednávali vojenskou a námořní situaci, ale myslím, že to můžeme oba učinit bez přítomnosti štábů.“³

Upřímně Váš

Franklin D. Roosevelt

5. květen 1943

OSOBNÍ A TAJNÉ POSELSTVÍ PREMIÉRA J. V. STALINA PREZIDENTU ROOSEVELTOVI

„Vaše poselství, ve kterém mi sdělujete některá rozhodnutí o otázkách strategie, jež jste učinili Vy a pan Churchill, jsem dostal 4. června. Jak je z Vašeho sdělení patrné, tato rozhodnutí jsou v rozporu s rozhodnutími, která jste učinili Vy a pan Churchill začátkem letošního roku o termínech otevření druhé fronty v západní Evropě. Jistě si pamatujete, že Vaše společné poselství s panem Churchillem z 26. ledna obsahovalo sdělení, že tehdy bylo rozhodnuto odpoutat značné německé pozemní a letecké síly z ruské fronty a srazit Německo na kolena v roce 1943. V tomto sdělení bylo uvedeno, že Velká Británie a Spojení státy energicky připravují překročení průlivu na srpen 1943 a že zabrání-li tomu počasí nebo jiné důvody, bude tato operace připravena za účasti větších sil na září 1943. Nyní, v květnu 1943, Vy spolu s panem Churchillem přijímáte rozhodnutí, která odkládá angl. – americkou invazi do západní Evropy na jaro 1944. Jinými slovy, otevření druhé fronty v západní Evropě, odložené již z roku 1942 na rok 1943, se znovu odkládá, tentokrát na jaro 1944.

Co se týče sovětské vlády, nepovažuje za možné připojit se k tomuto rozhodnutí, které bylo navíc učiněno bez její účasti a bez pokusu o společné posouzení této mimořádně důležité otázky a které může mít pro další průběh války těžké důsledky.“⁴

11. června 1943

³ Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 455–456.

⁴ Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 2507181 s. 145–146.

OSOBNÍ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSELSTVÍ PŘEDSEDY VLÁDY PANA
WINSTONA CHURCHILLA MARŠALU J. V. STALINOVÍ

„Se znepokojením jsem se dověděl od pana Molotova, že zamýšlíte uznat Francouzský výbor národního osvobození, který byl nedávno vytvořen v Alžírsku. Je nepravděpodobné, že by britská vláda a tím spíše vláda Spojených států tento výbor v nejbližší době uznaly, učiní tak až poté, kdy dostanou dostatečné důkazy, že jeho charakter a činnost budou uspokojivé pro zájmy spojenců. Od svého příjezdu do Alžíru bojoval de Gaulle o to, aby získal efektivní kontrolu nad francouzskou armádou. Velení si nemůže být jisto tím, co bude dělat, ani jeho přátelskými city vůči nám, jestliže dosáhne moci. Prezident Roosevelt a já naprosto shodně soudíme, že de Gaulle může ohrozit základnu a komunikace armád, které se mají zúčastnit operace>> HUSKY <<. Nemůžeme tu nic riskovat, neboť by se to dotýkalo životů našich vojáků a bránilo dalšímu vedení války. Výbor měl původně sedm členů, ale jejich počet byl nyní zvýšen na čtrnáct a nemůžeme mít jistotu o jeho způsobu jednání. Proto generál Eisenhower jménem vlády Spojených států i vlády britské informoval výbor, že generál Giraud musí zůstat vrchním velitelem francouzské armády a mít účinnou moc nad jejím charakterem a organizací. Kdyby sovětská vláda již výbor uznala, pak by pouhý výklad těchto důvodů a vysvětlení odhalil názorové rozdíly mezi sovětskou vládou a západními spojenci, což by bylo nanejvýš politováníhodné. Velmi si přejeme nalézt francouzský orgán moci, kolem něhož se semknou všichni Francouzi, a stále doufáme, že takový orgán může vzniknout na základě jednání probíhajícího v Alžírsku. Zdá se nám, že teď je ještě brzy, aby o tom bylo možno rozhodnout.“⁵

23. června 1943

OSOBNÍ A TAJNÉ POSELSTVÍ PREMIERA J. V. STALINA PŘEDSEDOVI
VLÁDY PANU W. CHURCHILLOVI

„Vaše poselství z 19. června jsem dostal. Pně chápu, že je složité zorganizovat anglo – americkou invazi do západní Evropy, zejména přesun vojsk

⁵ Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981.25-071-81
s. 148–149

přes průliv. Složitost této akce byla rovněž patrná z vašich zpráv. Z Vašich poselství za loňský a letošní rok jsem nabyl přesvědčení, že Vy a prezident jste si plně uvědomovali obtíže a organizací takové operace a že tuto invazi náležitě připravujete společně s prezidentem při plném vědomí těchto obtíží a s veškerým potřebným vypětím sil a prostředků. Začátkem letošního roku jste mě svým jménem a jménem prezidentovým dvakrát informoval o rozhodnutích o angl – americké invazi do západní Evropy, která má>> odpoutat velké německé pozemní a letecké síly z ruské fronty <<. Přitom jste vytyčoval jako úkol srazit Německo na kolena již v roce 1943 a stanovil jste termín invaze nejpozději na září. Podmínky pro otevření druhé fronty v západní Evropě během roku 1943 se tedy nejen nezhoršily, nýbrž naopak se značně zlepšily. Po tom všem sovětská vláda nemohla předpokládat, že britská a americká vláda změní rozhodnutí ze začátku letošního roku, podle něhož invaze do západní Evropy měla být provedena letos. Nešířím se již o tom, že toto Vaše odpovědné rozhodnutí o zrušení Vašich předchozích rozhodnutí o invazi do západní Evropy jste Vy a prezident učinili bez účasti sovětské vlády, a aniž jste se jakkoli pokusili pozvat její představitele na konferenci do Washingtonu, ačkoli musíte vědět, že ve válce proti Německu jsou úloha Sovětského svazu a jeho zainteresovanost i otázkách druhé fronty dostatečně velké. Netřeba ani říkat, že sovětská vláda se s takovým ignorováním základních zájmů Sovětského svazu ve válce proti společnému nepříteli nemůže smířit.“⁶

24. června 1943

Z korespondence vedoucích představitelů tří velmocí protihitlerovské koalice vyplývají názorové rozdíly a odlišné pohledy na řešení daných problémů u všech tří představitelů. Z korespondence J. V. Stalina je patrná jeho velká snaha tlačit spojence k otevření druhé fronty v Evropě. Obezřetnost a opatrnost britských a amerických spojenců, kteří se báli zbrklého a nedostatečně připraveného vylodění v Evropě na území Francie, vedly k odkladům.

⁶ Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 149–151.

Nesoulad mezi spojenci panoval i v případě generála de Gaulla, který se snažil prosadit jako čtvrtý hráč v protihitlerovské koalici. Po svém příjezdu do Alžíru se aktivně snažil získat kontrolu nad francouzskou armádou. Proto Roosevelt a Churchill, na doporučení generála Eisenhowera, zastávali názor, že generál Giraud musí zůstat vrchním velitelem francouzské armády.

Dalším příkladem nejednotnosti je snaha Roosevelta pozvat Stalina na neformální jednání bez přítomnosti Churchilla nebo jednání ve Washingtonu o odkladu invaze do Evropy, na které nebyli pozváni představitelé sovětské vlády. Všechna jednání jsou složitá, ale ještě složitější se stávají, když každý z účastníků sleduje především své vlastní zájmy.

„Dezinformace protivníka měla velký význam, ale jenom s její pomocí ještě nikdo nikdy velké bitvy nevyhrál. Bylo třeba řešit spoustu složitých problémů, koordinovat a skloubit četné rozhodnutí. A opět začal zmatek kolem termínu invaze, který byl z 5. května 1944 posunut nejpozději na konec měsíce. Vzhledem k velkému měřítku operace to vyžadovalo další usilovnou práci všech složek Eisenhowerova štábu. Několikanásobný odklad termínu pro otevření druhé fronty vysvětluje západní historiografie potížemi technického rázu a nedostatkem sil západních spojenců. Tyto termíny byly odkládány tak často a události na sovětsko-německé frontě se rozvíjely tak rychle, že řada vojenských vůdců anglo-amerických spojenců vyslovovala obavy, že Sovětský svaz plně dokáže rozdrtit fašistické Německo sám. Vzhledem k takovéto možnosti počítalo spojenecké velení se zahájením výsadkové operace ve Francii v dřívějším termínu, a to 12. února 1944 (o technických potížích a nedostatku sil se pochopitelně v této situaci už nemluvilo). Spojený výbor náčelníků štábů uložil Eisenhowerovi, aby byl kdykoli připraven, využít vzniklých příznivých podmínek, jako například ústupu protivníka na vaší frontě, pro výsadek na kontinent, nikoli však s nasazením sil, jimiž budete v této době disponovat. Britští vedoucí představitelé v čele s Churchillem se postavili proti Eisenhowerovu plánu zasadit nepříteli kombinovaný úder ze severu a jihu Francie. Churchill dále prosazoval svou myšlenku průlomu přes severní Itálii na Balkán. V souvislosti s Churchillovými plány Eisenhower napsal: ačkoliv o tom Churchill nic neříkal, usoudil jsem, že skutečně ho znepokojovaly spíše politické než vojenské úvahy. Možná si myslel, že v takové poválečné situaci, kdy se

západní spojenci uchyťí na Balkánu početnými silami, bude jejich přítomnost lepším stabilizujícím faktorem než okupace této oblasti Rusy. Tento postoj britského spojence vnášel do Eisenhowerových strategických plánů závažný prvek dezorganizace. Vrchního velitele silně znepokojovalo i to, že početnost vojsk a vojenské výzbroje podle jeho propočtů nedosahoval minima, jež zaručovalo úspěšné provedení operace Overlord.⁷

2. Plánování operace OVERLORD

Začátkem roku 1943 Winston Churchill a Franklin Roosevelt začali projednávat budoucí plán invaze do severní Francie. Tato jednání vedla k rozhodnutí o otevření druhé fronty v Evropě.

2.1. Zahájení společných prací na plánech invaze do severní Francie pod názvem operace OVERLORD

„Na konferenci v Casablance v lednu 1943 Churchill a Roosevelt spolu se Spojeným výborem náčelníků rozhodl o zahájení společných prací na plánech invaze do Francie. K jejich vypracování byli v březnu zřízeni britsko – americký tým, v jehož čelo byl postaven anglický generálporučík Frederick E. Morgan a za zástupce mu byl určen americký brigádní generál R. W. Barker. Morganův oficiální titul zněl náčelník štábu vrchního spojeneckého velitele (Chief of Staff to the Supreme Allied Commander) a brzy se pro něj vžila zkratka COSSAC označující nejen Morgana, ale celý jeho útvar. V této souvislosti nutno poznamenat, že o osobě vrchního velitele spojeneckých vojsk určených k operacím v západní Evropě v tu dobu ještě rozhodnuto nebylo, k tomu došlo až za devět měsíců. Od Spojených velitelů zdědil řadu detailních, ale celkově pesimisticky vyznívajících studií, které vedly k závěru, že k útoku přes La Manche by nemělo být přikročeno, dokud nebude pohromadě útočné loďstvo schopné přepravit deset divizí. Plánovačům COSSACu však bylo řečeno, že bude loďstvo pouze pro pět divizí.

⁷ Ivanov, Robert, Fjodorovič, Dwight Eisenhower, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1988. 73/604-21-8.5, s.90-91.

Když se Morgan ujal své funkce, náčelník britského generálního štábu Alan Brooke jej seznámil s problémy a zdroji, jež byla k dispozici.“⁸

Když se v roce 1943 stal anglický generálporučík Frederick E. Morgan náčelníkem štábu vrchního spojeneckého velení, zjistil z dříve vypracovaných plánů, že situace není příliš optimistická. Musel se vypořádat s nedostatkem útočného loďstva, které mělo přepravit přes kanál deset invazních divizí. S tímto nelehkým úkolem mu měl pomoci útvar označený COSSAC. Od spojeného výboru náčelníků dostal nařízení nejen navrhnout plány útoku, ale také vypracovat podmínky pro to, aby 100 divizí bylo schopno udeřit na Německo. Členové jeho útvaru mu oznámili nepříjemnou zprávu, že k dispozici mají jen polovinu lodí potřebných k přepravě divizí. Jako svůj první úkol ve funkci si generálporučík Frederick E. Morgan stanovil najít schopné britské a americké důstojníky, kteří by mu v této náročné práci pomohli.

2. 2. Spory a neshody na nejvyšších místech při plánování

„Začal tím, že kolem sebe shromáždil britské a americké důstojníky, kteří věřili, že operace proveditelná je, i tak ale šlo o úmorný úkol. Spojení velitelé dospěli k závěru, že jde o dobrodružství, které přinejmenším vyústí v bitvu s obrovskými ztrátami na lidech a materiálu, které se bude odehrávat na úzkém pruhu francouzského pobřeží. Natolik zabředli do problémů spojených s vyložením, že jen velmi malou pozornost věnovali operacím, které měly následovat k zajištění předmostí a dalšího postupu. Směrnice Výboru prohlašovala, že cílem OVERLORDU je se silami a vybavením shromážděnými ve Spojeném království připravit a provést operaci s cílovým datem 1. května 1944 k vytvoření základny na kontinentě, z níž budou prováděny další ofenzivní akce. Řada faktorů práci komplikovala. Spory a neshody na nejvyšších místech se promítali i do činnosti COSSACu. Američané byli stále vnitřně přesvědčeni, že Britové Američanům vytýkali přílišnou uspěchanost a podceňování problémů. Klíčový problém vyvstal v souvislosti s rozhodnutím, kde má k vyložení dojít. Výběr byl omezován akčním rádiem britských stíhaček typu Spitfire, neboť i když

⁸ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 65–66.

americké stíhačky brzy dosáhly téměř dvojnásobného doletu, přibližně polovinu stíhacího krytí pro OVERLORD měly obstarávat spitfiry. Od začátku byl vyloučen Biskajský záliv na jihu a Norsko na severu. Nejlákavější oblastí zůstávala Calaiská úžina, kterou také jako místo hlavního vylodění prosazovali někteří z britských plánovačů. Na druhé straně by však bylo třeba přístavu velikosti Doveru, aby bylo možno zásobovat vyloděnou armádu, a tuto roli mohl sehrát jedině Cherbourg nebo Le Havre. Rozhodujícím argumentem odpůrců Calaiské úžiny se však stala síla německé obrany soustředěná právě do tohoto prostoru. Navíc calaiská oblast neskýtala dobré podmínky pro další rozvoj operací. Debaty, které kolem otázky místa vylodění vznikaly, začaly otřásat vírou řady pracovníků COSSACu v proveditelnost OVERLORDU.⁹

Práci COSSACu zpomalovaly neshody a spory na nejvyšších místech. Dalším problémem, který museli řešit, bylo místo vylodění invazních vojsk. Tento úkol jim komplikovalo ne zrovna správné rozhodnutí, že přibližně polovinu stíhacího krytí operace OVERLORD budou provádět anglické stíhačky Spitfire, které měly malý akční rádius. Bylo třeba najít dostatečně velký přístav, kde by bylo možno vykládat zásoby pro vyloděná invazní vojska. Tyto problémy nahloďovaly důvěru pracovníků COSSACu ve zdárné provedení celé invaze do severní Francie v oblasti Normandie a připravily jim mnoho horkých chvil při jejich práci.

2. 3. Zásah admirála Louise Mountbattena

„Právě včas zasáhl admirál Louis Mountbatten. Od počátku roku 1942 se intenzívně zabýval otázkami souvisejícími s vyloděním ve Francii a měl dostatečnou autoritu, aby jeho hlas a názor byl brán v úvahu. Mountbatten byl přesvědčen o tom, že vylodění může mít úspěch zejména za pomoci umělých přístavů a při položení potrubí přes La Manche, kterým budou invazní vojska zásobována pohonnými hmotami. Zpočátku se zdálo, že řešení, se kterým by všichni souhlasili, neexistuje. Nakonec se diskuse soustředila na oblast normanského pobřeží. Kyvadlová lodní doprava mezi anglickými francouzskými břehy bude sice pomalejší, ale tuto nevýhodu vyváží skutečnost, že v caenském

⁹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 66–67.

prostoru není německá posádka tak početná i obranná zařízení jsou relativně slabá, pláže poskytují dostatek místa k vylodění a jsou chráněny před převládajícími větry. Ve vnitrozemí je terén příznivý pro vybudování letišť a pro upevnění předmostí a většinou je nevhodný pro protiútok tankových formací. Tento sektor měl však tu nevýhodu, že bude nutné vyvinout značné úsilí k zajištění dostatečné letecké podpory úderným jednotkám a zřejmě uplyne i jistá doba, než se podaří získat velký a vhodný přístav.

Ve světle všech těchto faktorů bylo nakonec doporučeno, aby vylodění bylo provedeno v oblasti města Caen se záměrem konečného získání nástupních prostorů zahrnujících Cherbourg a bretaňské přístavy.¹⁰ „Plán předpokládal vylodění tří divizí námořního výsadku a shoz dvou vzdušných výsadkových brigád v první útočné vlně, dvě další divize, které už budou v tu dobu naloděny, měly následovat v druhé vlně. Po zabezpečení nástupního prostoru mezi městy Caen a Carentan se britsko – americké síly soustředí na obsazení Cherbourgu, ale protože jistě potrvá několik týdnů, než bude přístav zbaven min a překážek plánovači COSSACu navrhli zásobovat a posilovat předmostí prostřednictvím dvou umělých přístavů, jejichž díly budou vyrobeny v Anglii, a vlečné lodi je přetáhnou přes La Manche. Osmnáct divizí se měli vylodit v prvních čtrnácti dnech, a to už předmostí mělo zahrnovat Cherbourg a západní Normandii až po čáru Mont St. Michel – Alençon – Trouville.“¹¹

Do prostoru předmostí budou potom hlavní síly americké armády přepravovány přímo ze Spojených států tak dlouho, dokud nebude soustředěno asi 100 divizí k útoku na samotné Německo. Admirál Louis Mountbatten byl propagátorem použití umělých přístavů, které měly být využity při vylodění. Jeho návrh byl nakonec přijat a jejich výrobou byla pověřena Anglie. Toto řešení bylo správné, protože všechny přístavy v oblasti invazního vylodění byly Němci zaminovány. Admirál Louis Mountbatten si získal popularitu díky svému umění vystupovat, ale i úspěchy, svými schopnostmi a vynalézavostí při řešení problémů.

¹⁰ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 66–67.

¹¹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 70.

2. 4. Spor o zvýšení výsadkových plavidel

„Káhirská schůzka byla od počátku poznamenána vážnými neshodami. Když v Quebecu Churchill žádal zvýšení počtu výsadkových plavidel pro OVERLORD o 25 procent, admirál King odmítl s tím, že je nemá kde vzít.

Mezitím však Churchill zjistil, že je Američané dokázali opatřit, ale odeslali je do Indického oceánu k zahájení rozsáhlé obojživelné operace v zájmu znovuzískání Barmy. Rozhořčení Britové nyní prohlásili, že souhlasili s provedením OVERLORDU za předpokladu, že Spojené státy v případě potřeby poskytnou výsadková plavidla i na úkor operací proti Japonsku – což, jak vidí, se nestalo, právě naopak.“¹²

I z jednání v Quebecu je znát, že Britové a Američané, i když měli společný cíl, se k jeho zdárnému splnění stavěli ne vždy jednotně. Britové měli za prioritu invazi do Francie. Stejně tak i Američané, ale ti vedli ještě válku v Tichomoří proti Japonsku. Proto nebyli schopni splnit dodání výsadkových plavidel, které žádal Churchill.

2. 5. Určení vrchního velitele invazních vojsk

„Na poslední schůzce v Káhiře 6. prosince 1943 jmenoval prezident Roosevelt generála Dwighta Davida Eisenhowera vrchním výkonným velitelem spojeneckých vojsk pro operaci Overlord.“¹³ Eisenhowerovo jmenování vůbec nebylo jednoduchou záležitostí, přecházela mu komplikovaná jednání. Z prvních diskusí na toto téma mezi Churchillem a Rooseveltem vyplynulo, že velitelem OVERLORDU bude britský důstojník, neboť Američan je již vrchním velitelem ve Středomoří. Když však začalo být jasné, že americké invazní síly budou značně početnější než britské, musel prezident původní záměr změnit, věděl, že v takové situaci bude americká veřejnost kategoricky žádat, aby v čele invazních vojsk stál Američan. V tomto smyslu také znovu hovořil s Churchillem, kterému nezbylo než souhlasit, i když se tím ocitl v osobně nepříjemné situaci, neboť mezitím už slíbil velení OVERLORDU náčelníkovi britského generálního štábu Alenu Brookovi.

¹² Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 73–74.

¹³ YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19, s. 12.

Na konferenci v Quebecu v srpnu 1943 Churchill souhlasil s Rooseveltovým návrhem, aby vrchním velitelem pro OVERLORD byl jmenován generál Marshall, nebylo však učiněno žádné rozhodnutí. Když tento návrh vešel ve známost ve Washingtonu, ostře jej kritizovali nejen Rooseveltovi nepřátelé, ale i jiní, kteří měli za to, že Marshall je ve funkci náčelníka štábu americké armády nenahraditelný. Mezi ně patřili i Marshallovi kolegové ze Spojeného výboru náčelníků štábů amerických ozbrojených sil, kteří se domnívali – jak to vyjádřil admirál King – že by neměl být měněn vítězný tým. Generál J. J. Pershing, který velel americkému expedičnímu sboru v Evropě v první světové válce, 16. září napsal Rooseveltovi, že navrhované přearování generála Marshalla by bylo velmi vážnou chybou americké vojenské politiky. Výsledkem bylo rozhodnutí, že Marshall zůstane ve Washingtonu a invazi povede Eisenhower. Svojí roli sehrála i skutečnost, že Eisenhowera v tu dobu již Britové dobře znali, výborně s ním vycházeli a byl v Anglii značně oblíbený.¹⁴

Při rozhodování o vrchním veliteli invazních vojsk se dostal Churchill do velmi nepříjemné situace, protože slíbil velení OVERLORDU náčelníkovi britského generálního štábu Alanu Brookovi. Po argumentech Roosevelta však musel k své nelibosti s jeho návrhem souhlasit.

2. 6. Výběr velitelů jednotlivých složek invazních sil

„Po vyřešení problémů kolem osoby vrchního velitele bylo nutno vybrat nejvhodnější důstojníky do funkcí jeho nejbližších spolupracovníků a velitelů jednotlivých složek invazních sil. Hlavní maršál letectva Arthur Tedder, vrchní velitel spojeneckého letectva ve Středomoří, byl jmenován Eisenhowerovým zástupcem, což Eisenhower vřele uvítal, neboť vždy věřil v klíčový význam těsné spolupráce letectva a pozemních sil a Tedder byl nejvhodnějším mužem pro její uskutečňování. Jako námořní velitel byl Eisenhowerovi přidělen britský admirál Bertram Ramsay, který odvážel britský expediční sbor od Dunkerku a plánoval invazi do severní Afriky. Hlavním maršál letectva Leigh – Mallory byl postaven do čela spojeneckého taktického letectva tvořeného britským 2. taktickým letectvem

¹⁴ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 77–79.

a americkou 9. leteckou armádou. Nejzávažnějším se však stal výběr velitele pozemního vojska, který bude přímo odpovědný za vytvoření předmostí a jeho udržení. Eisenhower pro tento úkol žádal generála Harolda Alexandra, se kterým výtečně spolupracoval během tuniského tažení, britská vláda však rozhodla, že je ho třeba na italském válčišti, a tak byl jmenován další z významných britských velitelů generál Bernard Montgomery.

Montgomery byl postaven do čela 21. skupiny armád tvořené britskou 2. armádou pod generálporučíkem Dempseyem a americkou 1. armádou pod generálporučíkem Omarem Bradleyem s tím, že je pověřen operační kontrolou nad všemi pozemními silami ve fázi útoku.

Ke cti Montgomeryho třeba říci, že Bradleyho plně respektoval a také po celou dobu, kdy mu byl nadřízeným, ponechával americkému generálovi široké pole pro jeho vlastní rozhodování a spíš s ním spolupracoval, než aby mu velel.¹⁵

Eisenhower měl při výběru velitelů jednotlivých složek invazních sil ulehčenou práci, protože kolem sebe měl mnoho zkušených důstojníků, kteří dobře ovládali své řemeslo. Muži jako maršál letectva Arthur Tedder, britský admirál Bertram Ramsay, maršál letectva Leigh-Mallory, generálporučík Dempsey, generálporučík Bradley a generál Bernard Montgomery byli elitou mezi veliteli britské a americké armády. Jediným, kterého žádal a nezískal, byl generál Harold Alexander.

2. 7. Rozšíření pobřežního pásma výsadku

„Z revize plánů COSSACu Eisenhowerovými veliteli vyplynulo doporučení, aby invaze byla zahájena třemi vzdušnými výsadkovými divizemi místo dvěma brigádami, poté během několika hodin bude následovat námořní výsadek v rozsahu pěti divizí, místo původně určených tří, a dvě další divize již budou připraveny na výsadkových plavidlech. To znamenalo rozšíření pobřežního pásma výsadku ze 40 kilometrů na 80 a zvýšení sil určených k útoku z moře o 40 procent a letecky přepravovaných úderných jednotek dokonce o 200 procent. Bylo snazší naplánovat takové rozšíření než najít prostředky k jeho provedení. Admirál

¹⁵ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 80–81.

Ramsay požadované změny vřele uvítal, musel však oznámit, že britská admirálita ještě vůbec neví, zda bude schopna splnit požadavky kladené původními plány COSSACu, to jest zajistit 3323 dopravních a výsadkových plavidel, 476 bojových a 150 minolovek. A teď by potřeboval téměř dvojnásobný počet minolovek, dalších 240 bojových plavidel a tisíc dopravních a výsadkových. Brzy bylo zřejmé, že tyto problémy se nepodaří vyřešit do 1. května 1944. Ramsay a Montgomery proto doporučili, aby invaze nebyla zahajována dříve než začátkem června, čímž bude získána další jednoměsíční produkce loděnic, navíc výsadková plavidla mohou být přesunuta za Středomoří, i kdyby to mělo znamenat, že ANVIL nebude možno provést ve stejnou dobu jako OVERLORD. Jiní východisko oba velitelé neviděli. Kromě problémů s lodmi existovaly i další faktory podporující argumentaci požadující odklad invaze.¹⁶

S rozšířením pobřežního pásma výsadku nastal problém s navýšením počtu výsadkových plavidel, který musela britská admirálita řešit. Problém byl tak velký, že na doporučení admirála Ramsayho a generála Montgomeryho byl začátek odložen o měsíc. Odložení začátku invaze způsobilo spojencům poté nemalé problémy při vylodění, protože v květnu roku 1944 promarnili ideální počasí.

2. 8. Volba nové strategie útoku

„Rozšíření počátečního útoku vyžadovalo výcvik několika tisíců mužů dodatečných posádek výsadkových plavidel, osádek dopravních letounů, kluzáků, především dalších dvou úderných divizí a všech ženijních a ostatních jednotek nutných k jejich podpoře. Odklad současně umožňoval strategickým bombardérům dál útočit na mosty a železniční zařízení, která bylo nutno vyřadit v zájmu účinného narušení přesunu německých tankových záloh do invazního prostoru. Rozšíření a zesílení útoku bylo jen částečnou odpovědí na komplex otázek spojených s prolomením německých obraných postavení a zajištěním toho, aby spojenci byli schopni přisunout na normandské pobřeží dostatečné síly

¹⁶ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 84.

dřív než nepřítel. Dál bylo rozhodnuto, že palebné krytí první výsadkové vlny bude posíleno užitím obojživelných obrněných vozidel. Bylo štěstím, že už po zkušenostech z Dieppe došel náčelník britského generálního štábu Alan Brooke k závěru, že pobřežní obranu se bez těžkých ztrát nepodaří prolomit, pokud útočící pěchotě nebude od okamžiku vylodění poskytnuta podpora tanků.¹⁷

Plánování vylodění anglo-amerických vojsk v severní Francii v oblasti Normandie, probíhalo za mimořádně příznivých podmínek. Protože hlavní pozornost německého velení byla upřena na sovětskou-německou frontu.

Dle plánů invaze s krycím názvem OVERLORD se měla spojenecká vojska vylodit na 80kilometrovém úseku Seinského zálivu. Poté měla invazní vojska do dvaceti dnů od začátku invaze vytvořit předmostí široké 100 kilometrů a hluboké 110 kilometrů. V něm měla nahromadit dostatek vojska a válečného materiálu na dobytí severní Francie a zahájit masivní útok směrem na východ k hranicím Německa.

2. 9. Německá zpravodajská služba v problémech

Pokud řídil německé zpravodajské služby admirál Wilhelm Canaris se svým Abwehrem a týmem zkušených zpravodajců, dostával Hitler a vrchní velení německé armády dostatek zpráv, co spojenci zamýšlí. Po rozpuštění Abwehru řídili zpravodajskou službu Himmler a Schellenberg. Ti neměli žádné zkušenosti se zpravodajskou službou a spíše tápali ve tmě, než aby byli schopni podávat Hitlerovi a vrchnímu velení německé armády zprávy, co mají spojenci v plánu. Tuto situaci pracovníci britské tajné služby dokázali dokonale využít a začali zásobovat protivníka falešnými informacemi.

„Od počátku roku 1944 se veškerá lživost a nápaditost britské tajné služby soustředila na vymýšlení plánů ke strategickému oklamání nepřitele. Cílem celé rozsáhlé operace FORTITUDE bylo přesvědčit německé vrchní velení před dnem D, že útok bude proveden v Calaiské úžině, a po dni D, že vylodění v Normandii je pouze předeherou a klamnou akcí, jejíž účelem je odlákat německé zálohy

¹⁷ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 89–93.

z oblasti severně od Seiny, aby hlavní spojenecký útok mohl být později proveden právě tam.

Předpokládalo se, že tato lest – pokud se podaří – může zadržet čtvrt miliónu nepřátelských vojáků a přimět je nečinně vyčkávat mezi Le Havrem a Antverpami po kritickou dobu, než bude rozhodnuta bitva v Normandii.¹⁸ „Zpráva z konce dubna o shromažďování výsadkových plavidel v přístavech na jihoanglické pobřeží německé velení v západní Evropě silně znepokojovaly. Když se však spojenci nepokusili využít dlouhého období mimořádně příznivého květnového počasí, Hitler, Rundstedt i Rommel začali věřit, že k invazi nedojde dříve, než Rudá armáda zahájí letní ofenzívu, což předpokládali, že bude v polovině června.

Německé vrchní velení bylo ve velké nevýhodě, neboť zpravodajská služba, od března roku 1944 zcela ovládnutá Himmlerem a brigadeführerem Walterem Schellenbergem, mu nedokázala poskytnout spolehlivé informace, ze kterých by bylo možno odhadnout úmysly spojenců. Neschopní hrdlořezové, které posílal do zahraničí Himmler, situaci zachránit nemohli, právě naopak. V týdnech předcházejících invazi je britská rozvědka krmila tajnými informacemi, které v Berlíně působily jen zmatek, soukolí německého zpravodajského stroje se ucpalo a materiály zasílané několika schopnými agenty, kteří stále ještě pracovali, se ztráceli v hromadě falešných informací. Ve většině případů bylo zahájení invaze stanoveno na červenec a místem měla být Calaiská úžina.¹⁹ „Zatímco Němci tápali v nejistotě, v přísně strážných shromaždištích dokončovaly spojenecké jednotky poslední přípravy.

V prvních dnech května proběhly závěrečné zkoušky určené k ověření mechaniky přesunu a vyloďení a v následujících týdnech už vojska vyčkávala se stále rostoucí netrpělivostí. Vojáci věřili, že signál přijde co nejdříve, neboť nečinné čekání přinášelo nepříjemné napětí a myšlenky se zaobíraly neznámými nebezpečími číhajícími na druhé straně Kanálu.²⁰

¹⁸ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 131.

¹⁹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 154–155.

²⁰ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 156.

2. 10. Počasí oddaluje zahájení operace OVERLORD

Přestože vrchní spojenecké velení mohlo ovlivnit mnoho faktorů přípravy na invazi do severní Francie, jako výcvik vojska nebo seskupení bojové techniky a výsadkových plavidel, jedno ovlivnit nedokázalo. To, co nedokázali ovlivnit, bylo počasí. Počasí, které ani nejlepší plánovači nemohou dopředu naplánovat. To také oddálilo začátek očekávané invaze.

„Téměř celý květen roku 1944 bylo počasí ideální, po většinu času slunce ozařovalo klidné lamanšské vody. Eisenhower měl dvakrát týdně poradu se svými meteorology a na základě jejich předpovědí prováděl cvičné odhady, jako kdyby invaze měla být zahájena za 36 hodin. V čele britských a amerických meteorologů, kteří je vypracovávali, stál plukovník J. M. Stagg z britského vojenského letectva, vědec nevzrušeně analyzující poznatky, objektivní a rozhodný.“²¹ „V neděli 4. června ve 4:15 hodin ráno dostalo vrchní velitelství spojeneckých vojsk zprávu, že předpověď počasí na 5. červen předvídá špatnou viditelnost, nízkou mlhu nad plážemi určenými pro vylodění a bouřlivé moře. Eisenhower neměl jinou možnost, než rozhodnout o invazi během dalších 24 hodin. Kdyby se invaze neuskutečnila, válečné lodě na cestě ze Skotska by se musely vrátit zpět, část konvoje admirála Kirka, která už byla na cestě k vylodovací pláži Utah, by musela být odvolána. Ve 21:30 se vrchní velitelé ještě jednou sešli v knihovně v Southwick House. Dostali meteorologickou zprávu, že má nastat změna počasí. V oblasti vylodění má déšť ustát asi na 48 hodin. Vítr se má uklidnit, i když moře zůstane neklidné. V pondělí 5. června v noci bude možné bombardování. Další odložení alce by znamenalo odklad nejméně o dva týdny se všemi negativními důsledky pro připravené vojsko. Eisenhower se zeptal každého velitele na jeho názor. Leigh-Mallory a Tedder viděli situaci jako nejistou. Ramsay, jehož mínění v takové záležitosti mělo velkou váhu, byl pro útok, a Montgomery s ním souhlasil. Eisenhower chvíli přemýšlel a pak se rozhodl. Jsem naprosto přesvědčen, že musíme vydat rozkaz k útoku. Nelíbí se mi to, ale nevidím nic jiného, co bychom mohli udělat.“²²

²¹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 163–164.

²² YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19, s. 24-25.

2.11. Atlantický val – podfuk, strašák z papíru

„Slavný Atlantický val, se kterým německá propagandistická mašinerie tak úspěšně působila na Němce i na Spojence, byl ve skutečnosti podfuk, strašák z papíru, který mohli Spojenci bez problémů překonat. Německé vojenské námořnictvo vybudovalo dělostřelecká stanoviště na ochranu nejdůležitějších přístavů. Mezi těmito přístavy pak byly umístěny baterie armádního polního dělostřelectva. Ale zatímco děla námořnictva byla chráněna ocelovými kopulemi, armádní dělostřelectvo bylo pouze zakopáno a nemělo žádnou ochranu proti granátům či bombám. (Admirál Ruge to vysvětloval tím, že armádní velení nechtělo umístit svá děla do betonových krytů, protože nechtělo omezovat palebné pole. Navíc se do roku 1942 projevoval značný nedostatek oceli, tak nutné pro výrobu střeleckých věží.) Co se týče řady opevněných stanovišť, v mnoha případech na nich nebyly vůbec žádné betonové kryty. Takováto místa se nacházela zejména na pobřeží mezi řekami Orne a Vire. Pokud kryty někde existovaly, betonový příkrov měl tloušťku pouhých 60 centimetrů a byl zcela neúčinný proti leteckému bombardování, které se dalo očekávat. Bylo ignorováno dokonce i to nejzákladnější preventivní opatření – okolo důležitých opěrných bodů nebyla položena minová pole.“²³

„V době Rommelova příjezdu byla měsíční spotřeba 40 000 min, což byl pouhý zlomek toho, co jsme v roce 1941 položili jen pod hřebenem mezi Sollúmem a Halfájou. Pod úrovní hladiny na mělčinách nebyla jediná mina, stejně jako neexistovalo žádné minové pole na souši. Zátarasy na plážích byly primitivní, nemohly být překážkou pro tanky, ani nemohly způsobit vážnější starosti pěchotě. Ve skutečnosti nebyl podniknut žádný koordinovaný pokus připravit obranu francouzského pobřeží proti invazi. Není těžké si představit, že se Rommel pustil všemi silami do nápravy této situace.“²⁴

„Rommel však ani zdaleka neměl volné ruce. Nemohl dávat přímé rozkazy jednotkám, mohl jen předkládat návrhy vrchnímu veliteli skupiny armád, polnímu maršálovi von Rundstedtovi, nebo nejvyššímu velení. Jelikož mu dával instrukce přímo Hitler a zároveň byl podřízen von Rundstedtovi, efektivnost jeho práce

²³ Young, Desmond, Rommel, Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0586-X, s. 143.

²⁴ Young, Desmond, Rommel, Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0586-X, s. 144.

byla malá a nevyhnutelně docházelo k neshodám. Nic na tom nezměnila ani skutečnost, že vrchní velitel skupiny armád Západ, který už od převzetí velení na začátku roku 1942 pochopil stejně rychle jako Rommel nedostatečnost tohoto valu, nevěřil, že může být budován tak, aby se stal skutečnou překážkou pro invazi. Cítil, že nic nemůže zabránit spojeneckému vylodění, bude-li provedeno v plné síle.²⁵

„K největšímu názorovému střetu došlo při řešení nejdůležitější otázky – jak vlastně invazi nejlépe čelit. Rommel si byl zcela jist. Musíme protivníka zastavit na moři, prohlásil tehdy a zničit jeho techniku, když bude ještě na lodích. Prvních čtyřadvacet hodin mělo být, podle jeho názoru, rozhodujících. Pokud se Spojencům jednou podaří zajistit si předmostí, bude nemožné zahnat je zpátky do moře, nebo jim zabránit, aby pronikli dále.“²⁶

2. 12. Rommel odjíždí do Německa

„Nástup nepříznivého počasí začátkem června posílil u Němců dojem, že bezprostřední nebezpečí invaze nehrozí. 4. června na velitelství německé 3. letecké armády v Paříži hlavní meteorolog major Lettau vyvodil z rozmarů počasí, které působilo takové těžkosti plukovníkovi Staggovi a jeho kolegům, optimistické závěry. Předpověď, kterou vypracoval, naznačovala, že v období následujících čtrnácti dnů k invazi s nejvyšší pravděpodobností nedojde. „Rommel, uklidněn touto informací, příštího rána opustil Paříž a odjel do Německa, hodlal strávit pondělí s rodinou ve své vile poblíž Ulmu a 6. června pokračovat do Berchtesgadenu na sjednanou schůzku s Hitlerem. Chtěl fűhrera osobně požádat o další jednotky a získat svolení k přemístění 12. tankové divize SS do oblasti St. Lo–Carentan.“²⁷

I když počasí dělalo spojencům problémy, Němce předpověď počasí utvrdila v tom, že k invazi v nejbližších dnech nedojde. Proto Rommel jako inspektor obranných zařízení na západoevropském pobřeží s klidem odjel do

²⁵ Young, Desmond, Rommel, Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0586-X, s. 145.

²⁶ Young, Desmond, Rommel, Praha: Naše vojsko, 2001. ISBN 80-206-0586-X, s. 150.

²⁷ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 177–178.

Německa oslavit narozeniny své manželky. Jak se hlavní meteorolog při 3. německé letecké armádě major Lettau mýlil.

2. 13. Stanice BBC oznamuje začátek invaze

„Ve 21 hodin 15 minut francouzské vysílání BBC, takzvaný Hlas velitelství spojených ozbrojených sil, začal po zprávě o pádu Říma vysílat kódované vzkazy určené pro hnutí odporu. Na velitelství německé 15. armády u belgických hranic byl zachycen i nejdůležitější vzkaz ze všech, část poémy Óda na podzim francouzského básníka Verlaina. Oznamoval, že invaze začne každou hodinou. Navzdory hromadícím se poznatkům Rundstedtův náčelník štábu generálmajor Blumentritt odmítl domněnku, že to je začátek invaze.

Odmítl je s tím, že jde o falešný poplach, věřil svým námořním poradcům, kteří jej ubezpečili, že Lamanšský průliv je příliš rozbouřen, než aby mohlo dojít k invazi. Jeden z jeho důstojníků pohrdlivě prohlásil; Copak si někdo opravdu myslí, že nepřítel je tak hloupý, aby svůj příchod oznamoval rozhlasem? Vrchní velitelství Západ tedy ve večerních hodinách 5. června 1944 nenařídilo provedení žádných opatření.“²⁸

Snad nikdy v historii válek či bitev nebyl blížící se začátek bojů oznámen dopředu, a to pomocí rozhlasového vysílání. Tento počín zřejmě německé vrchní velitelství Západ tak překvapil, že mu neuvěřilo. Další osudová chyba, která se německé obraně pobřeží severní Francie nevyplatila.

2. 14. Generál Dwight D. Eisenhower

Po vleklých a dlouhých jednáních bylo rozhodnuto, že vrchním velitelem spojeneckých expedičních sil bude generál Dwight D. Eisenhower.

„Eisenhower Dwight D., 1890–1969, generál. Eisenhower pocházel z chudé texaské rodiny a cestu k vojenskému úspěchu si vydláždil na vojenské akademii ve West Pointu, kde byl hvězdou fotbalového oddílu a vůbec všeobecně oblíbený. Jeho kariéra v armádě se v meziválečném období vyvíjela pomalu.

²⁸ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 179–181.

V letech 1935–1940 organizoval s generálem Macarthurem budování filipínské armády. Měl štěstí a zaujal velitele štábu generála Marshalla, který jej počátkem roku 1942 jmenoval šéfem operačního oddělení ve Washingtonu. V této funkci předložil v dubnu 1942 generálu Marshallovi plán k vyloštění v severní Francii. Poté byl Eisenhower jmenován velitelem amerických vojsk V Evropě a brzy poté (6. srpna 1942) byl Roosveltem jmenován velitelem spojeneckých vojsk při vyloštění ve Francouzské severní Africe (operace Torch).

Ve Washingtonu byl Eisenhower roku 1942 hlavním zástupcem otevření druhé fronty v Evropě a operaci Torch pochopitelně považoval za manévř na odvrácení pozornosti nepřítele. Přesto jí řídil velmi dobře, dosáhl velkolepého úspěchu a prokázal své kvality – chladnokrevností, profesionální zdatnost, moudrý úsudek, společenský šarm a smířlivou mírnost. Dne 13. listopadu 1942 uzavřel dohodu s francouzským admirálem Darlanem, podle které se Darlan stal de facto nejvyšším představitelem Francie v severní Africe, a zároveň byl zastaven francouzský odpor. Díky svým schopnostem byl Eisenhower 11. února 1943 jmenován vrchním velitelem spojeneckých vojsk v severní Africe. Tažení v severní Africe bylo zakončeno kapitulací vojsk Osy dne 13. května 1943. 10. července 1943 se pod jeho vrchním velením vylodily spojenecké jednotky na Sicílii. 3. září přijal tajnou italskou kapitulaci, která byla oficiálně vyhlášena 8. září. V prosinci 1943 byl povolán zpět do Británie, kde se ujal vrchního velení plánované spojenecké invaze do Evropy, a jeho operačním velitelem se stal Montgomery. 4. června stanovil Eisenhower den D na 6. června 1944. 9. června 1944 přenesl Eisenhower svůj hlavní stan do Francie a 31. srpna byl jmenován vrchním velitelem spojeneckých pozemních vojsk ve Francii. 1. září se ujal přímého řízení operací a téměř okamžitě se musel vypořádat s velkou krizí ve velení – byla to snad největší krize, s níž se za války setkal.

Němci naplno ustupovali ke svým hranicím a Patton a Montgomery, kteří veleli pravému a levému křídlu spojeneckého postupu, se oba dožadovali neúměrného podílu zásob, jejichž přísun silně omezoval špatný stav zničené francouzské železnice a nedosažitelnost přístavů mimo Normandii.

Patton i Montgomery žádali postup v „úzké frontě“, o níž oba tvrdili, že přinese rychlé konečné vítězství, avšak Eisenhower se rozhodl pokračovat ve strategii „široké fronty“, jež umožňovala, aby všechny armády postupovaly

společně pomalejším tempem. 10. září jednal Eisenhower v Bruselu s maršálem Montgomerym o přípravě obsazení antverpského přístavu o výsadkové operaci na obsazení mostu v Arnheimu.

Montgomery však Eisenhowera přesvědčil o výhodách svého postupu a ten povolil zahájení riskantní operace (Market Garden), o níž prý Patton později prohlásil, že ho připravila o slibné příležitosti v Lotrinsku. Operace Market Garden (spojenecká operace u Arnhemu a Nijmegenu), o níž se později soudilo, že měla dobýt „příliš vzdálený most“, selhala. Montgomery prohlašoval, že neúspěch způsobila Eisenhowera strategie „široké fronty“. To se nyní zdá nepravděpodobné. Německé jednotky byly poblíž domácí půdy silnější, než byl Montgomery ochoten připustit a spojenecké zásobování, ať už by bylo pro „širokou“ nebo „úzkou“ frontu, bylo pro jakýkoli vítězný úder při nepřízni počasí nedostatečné. Zdá se, že si to Eisenhower uvědomoval, a rozhodl se, že bude nejlepší, když v zájmu dobrých vztahů mezi Spojenci podpořit britský i americký rychlý postup k hranici, ačkoliv snad jen Patton mohl dosáhnout očekávaného úspěchu. To byl jistě přesný odhad, protože ačkoli v jeho podřízených vřelo zklamání, britská i americká veřejnost pohlížela na postup k hranicím Německa jako na triumf spojeneckých sil.

Eisenhower rozhodně nepodceňoval Montgomeryho velitelské schopnosti a během krize při německé ofenzivě v Ardenách ho považoval za toho pravého člověka, který měl převzít řízení protiofenzívy, a to i za cenu rozladění na straně amerických velitelů. Poté již měl spojenecký postup na britské i americké frontě hladký průběh – při překročení Rýna i při postupu na Labe a do Rakouska. Dne 8. května 1945 v 02.40 hodin podepsali v hlavním stanu generála Eisenhowera v Remeši zástupci německých ozbrojených sil kapitulaci. Skončila 2. světová válka v Evropě. Po skončení byl Eisenhower spojeneckým hrdinou. Po válce byl vrchním velitelem amerických vojsk v Německu. V Americe byl nesmírně populární a 4. listopadu 1952 byl zvolen americkým prezidentem.

Ačkoli to snad v technickém slova smyslu nebyl velký voják – patrně nikdy nebyl přímo v bitvě – geniálním způsobem řídil společné tažení Spojenců.²⁹

Při plánování operace Overlord neměli spojenci vždy stejný názor na řešení problémů, které nastaly s přípravou invaze na pobřeží severní Francie v oblasti

²⁹ Sestavil Keegan, John, Kdo byl kdo ve druhé světové válce, Brno: Barrister & Principal, 1995. ISBN 80-85947-07-2 s. 51–52.

Normandie. Mezi prvními problémy, které museli spojenci řešit, byl výběr místa, kde dojde k vylodění. Káhirská schůzka spojenců byla poznamenána vážnými neshodami. Američané byli přesvědčeni, že Britové Američanům vytýkají přílišnou uspěchanost a podceňování problémů. V Quebecu, když žádal Churchill Američany o navýšení výsadkových plavidel pro invazi o 25 procent, byl odmítnut admirálem Kingem, že je nemá kde vzít. Churchill však zjistil, že je Američané dokázali opatřit, ale odeslali je do Indického oceánu na operaci k znovuzískání Barmy. Rozdílné názory měli spojenci i v otázce jmenování vrchního velitele operace „OVERLORD“. Začátek invaze byl několikrát odložen. Kromě jiných problémů, které spojenci museli řešit, tu byly problémy s počasím. Spojenci promarnili ideální počasí nad Lamanšskými vodami, které panovalo celý květen roku 1944.

3. Den „D“

Den D, den, kdy se mělo ukázat, jak dopadnou a skončí měsíce příprav, plánování a výcviku na invazi na pláže severní Francie v Normandii. Ohromné vojenské uskupení se dalo do pohybu od břehů Anglie, podporováno mohutnými leteckými silami.

„6. června 1944 v největší válečné operaci všech dob napadli Spojenci silně opevněné pobřeží Francie, probili se jeho obranou a zajistili vylodění vojsk. Tato bitva společně s následující bitvou o Normandii má právo být považována za jedno z nejdůležitějších vojenských střetnutí v historii válek. Útok byl připravován v době, kdy Německo na Východě už bojovalo o život a kdy už měli Spojenci vládu nad mořem i vzduchem. I tak nebyl jeho výsledek předem jistý. Na útok připravovaná spojenecká vojska sice měla dobrý výcvik a přípravu, ale zdaleka nebyla složena ze zkušených vojáků. Jestli velitelé Spojenců prokázali své vojenské umění v předchozích bitvách, musíme totéž říci o německých velitelích – o von Rundstedtovi a Romellovi. Pokud mluvíme o hlavních Spojencích, musíme

připomenout, že tu byli i Kanadáné, Francouzi, Poláci, Belgičané, Holanďané, Češi a Jugoslávci – a ti přispěli ke konečnému vítězství.“³⁰

3. 1. První úder měl přijít ze vzduchu

„Už jen pár hodin zbývalo do zahájení největší výsadkové operace v historii, statisíce mužů čekaly na signál. První úder měl přijít ze vzduchu. Velitel expedičního letectva hlavní maršál Leigh – Mallory měl k tomuto účelu obrovskou leteckou armádu tvořenou 11 500 letouny. Náleželo k ní 1470 těžkých lancasterů a halifaxu Velitelství britského bombardovacího letectva a 1970 létajících pevností a liberátorů americké 8. letecké armády, tyto mohutné čtyřmotorové bombardéry měly ochromit nepřátelskou pobřežní obranu, komunikace a zamezit přísunu sil. Taktickou podporu invazním jednotkám poskytne 930 středních bombardérů, převážně amerických letounů typu Mitchell, Marauder a Boston. Spojeneckou nadvládu ve vzduchu zajistí 1530 britských a 2300 amerických stíhaček typu Spitfire, Taphoon, Mustang a Thunderbolt, které budou krýt přepravu vojsk přes La Manche, jejich vylodění a ostřelování nepřítele podporovat operace spojeneckých divizí na normanském pobřeží. K přepravě výsadkářů tří divizí vzdušného výsadku bylo určeno 460 britských dopravních letounů a 900 amerických, těžkou výzbroj poveze 3500 kluzáků. Po celou dobu bude 500 průzkumných letounů hlídat každé hnutí nepřítele, zejména přesuny jeho záloh. Kromě toho 1000 letadel Velitelství britského pobřežního letectva zajistí, aby ani jedna německá ponorka nepronikla do blízkosti invazního vojska. Šlo o impozantní letecké síly, proti kterým vyčerpaná Luftwaffe neměla nejmenší šanci.“³¹

Spojenecké velení při invazi vsadilo na mohutné letecké uskupení, které mělo přispět k úspěchu celé invaze. Vědělo, že Luftwaffe je bojem vyčerpaná a má nedostatek letadel a zkušených pilotů.

³⁰ YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19, s. 8.

³¹ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 182–183.

3. 2. Mohutné expediční síly

Dne 6. června 1944 začala největší vylodovací akce v historii, do které byly zapojeny letecké, námořní a pozemní jednotky britsko-americké protihitlerovské koalice.

„Expediční síly měly 6. června celkem přes 2 876 000 lidí. Svazky spojeneckých vojsk měly plný stav lidí a výstroje. V amerických pěších divizích bylo po 14–16 tisících a v britských po 19–21 tisících mužů. Pozemní vojska, jež se účastnila operace, byla spojena v 21. skupinu armád pod velením britského generála Bernarda Montgomeryho. Patřila k ní americká 1. armáda (13 divizí), britská 2. armáda (14 divizí a 12 samostatných brigád) a dvě divize kanadské 1. armády. Další tři divize a pět samostatných brigád měla skupina armád v záloze. Časně ráno 5. června 1944 vypluly transportní lodi z prostoru nalodování. Měly na palubě 287 000 mužů, kteří patřili k různým druhům vojsk spojeneckých expedičních sil, a do večera připluly do kontrolního prostoru vzdáleného 50–60 kilometrů od jižního pobřeží Anglie – jihovýchodně od ostrova Wightu. Odtud zamířily výsadkové oddíly deseti předem vyčištěnými plavebními trasami k Seinskému zálivu. Montgomery napsal, že po celou cestu námořních sil z prostoru soustředění na jih od ostrova Wightu neprojevoval nepřítel žádnou reakci, což bylo něco nepochopitelného. Spojenecké letectvo zasazovalo obraně německých vojsk na severofrancouzském pobřeží hromadné údery v noci, kdy konvoje směřovaly přes průliv. Jenom na deset hlavních baterií svrhlo 1140 britských bombardovacích letounů přes 5000 tun bomb. Za svítání svrhlo asi 1100 amerických letounů svůj náklad bomb na objekty pobřežní obrany. Aby byla odvedena pozornost německého velení od skutečného směru vylodění, byly podniknuty prudké nálety na prostory Calais a Boulogne. Těsně po půlnoci 6. června začali spojenci shazovat letecké výsadky. Dvě americké a jedna britská letecká výsadková divize, vysazené na pobřeží Normandie, poskytly námořnímu výsadku vydatnou pomoc při vytváření předmostí.

Hromadné údery letectva a mohutnou dělostřeleckou přípravou z více než sto velkých bojových lodí byla obrana nacistických vojsk na pobřeží do značné míry ochromena. Ráno 6. června vstoupily první oddíly námořního výsadku na břeh. I když na mnoha úsecích nešlo všechno podle plánu, začaly spojenecké

jednotky využívající bezradnosti německých vojsk, své početní převahy a husté palby lodního dělostřelectva, vytlačovat nepřítele z jeho postavení. Spojenecká vojska vytvořila do večera prvního dne operace tři předmostí hluboká 2–9 kilometrů. Na pobřeží Normandie se soustředily síly pěti pěších a tří leteckých výsadkových divizí s posilovými útvary (celkem přes 156 000 mužů). Bylo sem dopraveno 900 tanků a obrněných aut, 600 děl a velké množství dopravních prostředků. K úspěchu vylodění značně přispěla neomezená nadvláda anglo-amerického válečného loďstva a letectva, jež nepřetržitě zasahovaly údery z moře i ze vzduchu. V první den vylodovací operace podniklo jenom strategické letectvo spojenců 14 000 letů, kdežto německé letectvo pouze 50 letů. Druhá fronta, k jejímuž vytvoření nedošlo ani v roce 1942, ani v roce 1943, byla nakonec otevřena.“³²

4. Zásadní události na invazních plážích: Utah, Omaha, Gold, Juno a Sword

„Normanské pobřeží mezi řekami Vire a Orne, na kterém mělo dojít ke spojeneckému vylodění, bylo od západu k východu rozděleno na pět úseků: UTAH, OMAHA, GOLD, JUNO a SWORD. Ty se dělily, opět od západu, na pod úseky označené písmeny, pro něž byla zvolena odpovídající anglická slova: UTAH – Tare, Uncle; OMAHA – Charlie, Dog, Easy, Fox; GOLD – Item, Jig, Kong; JUNO – Love, Mike, Nan; SWORD – Oboe, Peter, Queen, Roger. Pod úseky byly ještě děleny na menší sektory podle anglických názvů barev. Tak například Dog White, Dog Red, Dog Green a podobně. Příliv přicházející k normanským plážím od západu určil časovou posloupnost vylodění na jednotlivých úsecích.“³³

4. 1. Utah

„Útok na pláž UTAH zahájila čtvrtá pěší divize americké armády. Omylem v navádění člunů se celý útok soustředil na jižní část pláže, která měla slabší

³² Mezinárodní redakční rada, Druhá světová válka stručné dějiny, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1985. 25–127–85, s. 341–342.

³³ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 226.

obranu. Vylodování začalo přesně 6:30 proti slabé německé obraně, která byla rychle překonána. Obojživelné tanky 28 DD poslední 3 km plavaly a bezpečně dosáhly pobřeží několik minut po pěchotě. Technici a demoliční skupiny začali odstraňovat pobřežní zátaras a během hodiny bylo připraveno volné místo pro další vylodovací čluny. To byl jedinečný úspěch na celé frontě útoku. Pěchota začala postupovat do vnitrozemí s cílem obsadit přístupové cesty k Pouppeville, Ste. Marie du Mont a Audouville la Hubert. Mezitím se na pláži vylodovaly další jednotky se svým vybavením, aniž musely překonávat odpor nepřítele. Postup do vnitrozemí zdržoval jen nedostatek vhodných míst pro překonání srázů mezi pevninou a plážemi. K prvnímu kontaktu mezi americkými námořními a leteckými jednotkami došlo u městečka Pouppeville, na které v 8 hodin zaútočila malá skupiny výsadkářů. Část posádky tamějších kasáren vzdorovala až do polodne. V 10 hodin už bylo na pobřeží šest praporů vojska a postup do vnitrozemí zdržoval více příliv, než německý odpor. Nedá se ovšem říci, že žádný odpor nebyl. Kombinací náhod byl však hlavní útok veden tak, že se vyhnul nejsilnějším německým opevněním. Navigace mezi minovými poli a silný mořský proud při pobřeží zavedl čluny několik mil jižněji od plánovaného místa útoku.“³⁴

V prostoru pláže UTAH v délce několika kilometrů podél dun tvořilo nepřátelskou obranu 28 opevněných baterií, betonových bunkrů a chráněných stanovišť pěchoty. Další 18 baterií a mobilních děl měli Němci umístěny ve vnitrozemí. Na obranu zde měli Němci 100 děl od 75 mm až po těžká děla námořní baterie na vrcholku výběžku St. Vaast de la Hougue.

4. 2. Do vylodění zasahují bitevní lodě

„Po neuspokojivém výsledku leteckého bombardování musely zasáhnout spojenecké válečné lodi. Americká bitevní loď Nevada a britský monitor Erebus obrátily na nepřátelská opevnění hlavně svých mohutných 356 mm a 381 mm děl, přidaly se křižníky Black Prince, Tuscaloosa, Quincy, Enterprise, Hawkins a torpédoborce. Ani tato záplava žhavé oceli sice nedokázala rozbít silné železobetonové stěny chránící pobřežní baterie, měla však zcela paralyzující

³⁴ YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19, s. 44.

účinek na německé dělostřelce, kteří zastrašení a ohlušení hromovými explozemi granátů vybuchujících na všech stranách, se nedokázala vzpamatovat dostatečně rychle, aby zakrátko, když se ke břehu blížila plavidla vezoucí první dva prapory americké 4. divize, byli s to účinně obsluhovat své zbraně.³⁵

V okamžiku, kdy zmlkla těžká děla válečných lodí, začala palba z bojových plavidel, které doprovázely výsadkové čluny. Německou obranu pláží začala zasahovat raketami, palbou houfnic a dvojúčelovými protiletadlovými děly.

4. 3. Účinná pomoc DD tanků

„Předvoj vylodění tvořily dvě čtyři DD tanků. Nejméně tucet z nich vyjelo z vody současně s první vlnou pěchoty v 6 hodin 30 minut, a jak pěchota opouštěla výsadkové čluny, tanky zahájily palbu. Němci po celou dobu věřili, že dojde-li k vylodění, bude se před hlavními jejich zbraní nacházet téměř bezbranná pěchota postupující bez ochrany přes otevřené pobřeží; nyní však zjistili, že je zajištěna palbou tanků vyjíždějících z moře. Jeden z nejnebezpečnějších okamžiků nepochybně představuje situace, kdy došlo k něčemu, co nikdo nečekal. Překvapení dosáhly DD tanky účinku, který daleko překonal jejich palebné možnosti; vnesl do řad obránců zmatek a nejistotu a na druhé straně dodaly důvěru vlastním jednotkám. Do deváté hodiny ranní prolomil na UTAHU čelní prapor podporován tanky obranu „Atlantického valu“ na tříkilometrové frontě mezi pobřežím a lagunou za pásmem dun.“³⁶

DD tank byl vyvinut Brity za druhé světové války. Vojáky byl přezdíván „kačer Donald“. Byl to typ obojživelného plaveckého tanku, který používali spojenci při vylodění v Normandii. Tyto tanky používaly k pohonu namontované vrtule pro pohyb ve vodě. Kolem nádrže měly vztyčeny plátěné „flotační clony“, aby jim umožňovaly plavat. Tento tank byl jedním z mnoha specializovaných útočných vozidel navržených na podporu invaze do Evropy.

³⁵ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 220.

³⁶ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 221–222.

4. 4. Rozhodný brigádní generál Theodor Roosevelt

„Při vylodování se stala navigační chyba, která však se ukázala Američanům velmi prospěšná. Nečekanou výhodu způsobenou odklonění výsadkových plavidel si jako jeden z prvních uvědomil krátce před vyloděním zástupce velitele 4. divize brigádní generál Theodore Roosevelt. Tento sedmapadesátiletý veterán mnoha bitev se stal legendou amerického výsadku. Pro svůj věk se původně vůbec neměl účastnit vylodění v první vlně, opakovaně však žádal velitele divize, aby mu to povolil. Díky jeho obrovské popularitě mezi mužstvem i důstojníky a určitě i vzhledem k nezanedbatelné skutečnosti, že šlo o syna bývalého amerického prezidenta, nakonec souhlas dostal. Ukázalo se, že jeho přítomnost na plážích v rozhodujících hodinách značnou měrou přispěla k pozvednutí bojové morálky a odhodlání úderných jednotek. Po vylodění se generál s hůlkou pod paží procházel po pláži a vůbec nedbaje německé palby, povzbuzoval a organizoval další postup.“³⁷ „I když 4. pěší divize a další jednotky amerického VII. sboru vyloděné v den D na úseku UTAH nedosáhly všech cílů stanovených pro prvních čtyřadvacet hodin, zejména se nepodařilo rozšířit předmostí na západ přes řeku Merderet ani na jih směrem k OMAZE, vytvořili bezpečné nástupiště, což už samo o sobě představovalo velký úspěch.“³⁸

Kdo ví, jestli by bylo vytvořeno bezpečné nástupiště na úseku UTAH, kdyby nebylo statečnosti brigádního generála Theodora Roosevelta, který svou odvahou a jistým vystupováním dodával odvahu vylodujícím invazním vojákům.

4. 5. Generálmajor J. L. Collins

Napravo od ústí řeky Vire se vylodila americký VII. sbor pod velením generálmajora J. L. Collinse, na úseku UTAH.

„Collins Lawton „Lightnin’ Joe“, 1896–1963, generálporučík. Jako významná vůdčí osobnost vedl Collins v prosinci 1942 na Guadalcanalu 25. pěší divizi, která posílala americké jednotky. Významně se podílel na konečné porážce

³⁷ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 222–223.

³⁸ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 226.

Japonců. Poté v červenci 1943 vedl část XIV. Armádního sboru (25. pěší divizi), která vytlačovala Japonce z Nové Georgie.

V prosinci 1943 odjel do Anglie a převzal velení VII. armádního sboru, který se 6. června 1944 vylodil na pláži Utah v Normandii. Své muže hnal tvrdě kupředu, aby tak udržel nepřítele v defenzívě. Jeho energie mu vynesla přezdívku Gis General (Generál z galvanizovaného železa). Díky tomu, že neustále vyvíjel na své jednotky tlak, dobil 24. června Cherbourg. V srpnu 1944 pomáhaly jeho jednotky uzavřít průrvu u Falaise a obklíčit německá vojska; překročili Sein, postupovaly na sever do Belgie a dobyly Mons, Namur a Liège.

Při německé ofenzívě v Ardenách v listopadu 1944 se Collins podílel na protiútoky a dobytí Houffalize a u Remagenu překročil Rýn. Jeho jednotky projely Německem, provedly obchvat Porúří a setkaly se se sovětským 36. armádním sborem na Labi.³⁹

4. 6. Omaha

„Vylodovací čluny, směřující k pláži OMAHA pluly v silnějším větru a na rozbouřenějším moři než část U, která se vylodovala na UTAHU. Země za písčnými dunami na pláži UTAH je jen několik stop nad mořskou hladinou, zatímco na pláži OMAHA jsou za dunami srázy vysoké až 50 metrů. Kromě toho nepřátelská obrana na UTAHU byla předem dobře zpracována leteckým bombardováním i střelbou z křižníků. OMAHU americké letectvo vůbec nebombardovalo, obrané pozice byly dobře kryty od moře a 40 minut odstřelování z křižníků je nemohlo zlikvidovat. A aby té směly nebylo málo, německá obrana OMAHY-352. pěší divize-byla nejen početnější než záložní 709. divize, bránící UTAH, ale skládala se i ze zkušenějších vojáků. Jejich obranné pozice, přirozeně silné, byly navíc dobře opevněné. Bylo tam osm velkých děl v betonových bunkrech, 35 protitankových děl v bunkrech a 85 kulometů, umístěných tak, aby střelbou pokryly tři řady překážek na pláži, umístěných nad nejvyšší hladinou

³⁹ Sestavil Keegan, John, Kdo byl kdo ve druhé světové válce, Brno: Barrister & Principal, 1995. ISBN 80-85947-07-2 s. 35.

přílivu.⁴⁰ „Německá palba začala hned, jak se na obzoru objevily vylodovací čluny. Jakmile se první z člunů dotkl pobřeží, rozpoutalo se peklo střelby z děl, minometů a kulometů.“⁴¹

4. 7. Nejtvrdší a nejrozhodnější Německý odpor na plážích v Normandii

„Přirozené výhody, poskytované tímto sektorem k obraně Němci v plné míře využili. Na přílivové plošině umístili tři pásy překážek, pobřeží nad štěrkovým náspem a část navazujícího svahu zaminovali a pokryli zátarasy z ostatního drátu. Všechny vstupy na cesty byly též posety minami a betonovými překážkami nebo protitankovými příkopy.

Hlavní nepřátelská postavení tvořená zákopy, pevnůstkami a bunkry vybavenými kulomety, protitankovými děly a lehkým polním dělostřelectvem se soustřeďovala na strmých výspách na obou koncích pláže a u vyústění všech čtyř potočních údolí. V těchto údolích, nebo spíš roklicích, byly palebné pozice rozmístěny terasovitě po obou stranách a pokračovaly do vnitrozemí. Z předních mohli Němci pokrývat většinu pláže přímou i boční palbou. Nepřátelská obrana na OMAZE byla mimořádně silná, tento úsek pobřeží však byl jediným místem z dvaatřicetikilometrového pásma mezi ústím řeky Vire na západě a Arromanches na východě, kde se mohla vylodit velké invazní síly. To také Němcům umožnilo plně se soustředit na obranu přístupnější OMAHY.“⁴²

4. 8. Boj o přežití a záchranu

„V 6 hodin 30 minut, když se první rota přiblížila k pláži označené kódovým názvem Dog Green, jeden z jejich šesti výsadkových člunů ztroskotal, jeden byl potopen přímým zásahem, ostatní pokračovaly dál, až najely na písčný nános několik set metrů před vlnolamem. Čluny spustily rampy a vojáci skákali do vody, která jim sahala po pás, místy až po ramena. Co se dělo dál, líčí oficiální historie

⁴⁰ YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19, s. 47-48.

⁴¹ YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19, s. 50.

⁴² Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 227–228.

1. praporu 116. pluku zpracovaná dokumentačním oddělením amerického ministerstva války: Jako kdyby to bylo znamení, na které nepřítel čekal, na čluny se z různých směrů zaměřila kulometná palba...

Muži z nich vyskakovali a bezmocně a neohrabaně zapadali do vody. Nastal zmatek a každému se zdálo, že nejlepší způsobem, jak se dostat na břeh je skočit po hlavě do vody a odplavat z deště střel. Když se však vojáci ocitli ve vodě, těžká výstroj je stahovala ke dnu a museli bojovat ze všech sil, aby se vůbec udrželi na hladině. Někteří byli ve vodě zasaženi a zraněni, na řadě míst se topili... Ti, kteří pronikli palebnou přehradou a dosáhli pláže, zjistili, že se tam nemají kde skrýt, vraceli se proto do vody a ponořili se, jen hlavy jim vyčnívaly nad hladinu.

Jak postupoval příliv, posunovali se dopředu, vyhledávali úkryt za překážkami a tímto způsobem se nakonec dostávali na břeh. Během deseti minut po spuštění ramp rota A uvázla, byla bez velitelů a téměř neschopna další akce. Všichni důstojníci a seržanti byli zabiti nebo zraněni. Začal boj o přežití a záchranu.

Dvacet minut po dosažení pobřeží přestala být rota A útočnou jednotkou, změnila se v malou skupinu opuštěných mužů snažících se zachránit holé životy a přežít.⁴³

Člověk si asi neumí představit a vžít se do pocitů vojáků vylodujících se na této pláži. Jejich bezradnost po dosažení pláže, kdy byli bez velitelů a zasypávání kulkami nepřítel. Nebylo se za čím krýt.

4. 9. Námořní dělostřelba a kouřová clona

„Bezprostředně za vylodující se pěchotou měli následovat ženisté, aby odstranili překážky na plážích a vytvořili průchod do vnitrozemí. Polovina demoličních oddílů se však s vyloděním zdržela a pouze jedna třetina z nich dosáhla pobřeží na určených úsecích, navíc přišly o většinu svého vybavení. Půldruhého kilometru na východ se postupně vylodily další dva prapory 116. pluku po obou stranách cesty vedoucí k vesnici Les Moullins.

Na pláži se nesetkaly s velkým nepřátelským odporem, neboť Němce oslepoval kouř z hořící trávy a budov zapálených námořní dělostřelbou.

⁴³ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 233–234.

Tato nepředpokládaná kouřová clona zachránila řadu životů, způsobila však také značný zmatek. Většina rot vstoupila na pobřeží východně od plánovaných míst a důstojníci, kteří viděli, že jsou příliš stranou, si nyní nebyli jisti, kterým směrem se dát, čímž promarnili příležitost k rychlému průniku dál do vnitrozemí; pomalu se shromažďovali a pomalu postupovali po svahu zvedajícím se z pláže. Postup se zrychlil, až když někdo objevil východně od Les Moullins oblast, kde předchozí bombardování miny zneškodnilo.⁴⁴

I když se polovina demoličních oddílů zdržela, je vidět, že spolupráce pěchoty a námořnictva, byla úspěšná na napomohla k úspěšnému postupu z prostoru pláže do vnitrozemí.

4. 10. Bradleyho úvaha o přerušení vylodění

„Stejně nepříznivým způsobem jako na pláži 116. pluku se začala vyvíjet situace i na východní části úseku OMAHA, kde se v půl sedmé ráno vylodily dva prapory 16. pluku. I zde bombardování a ostřelování neumlčelo německá obranná postavení a vítr a příliv odklonil útočné čluny o téměř kilometr na východ. Celý útok se tím posunul stranou, což mělo velmi nešťastné následky. Na Easy Red, kde byla nepřátelská palba zpočátku relativně slabá, se během první půlhodiny vylodila pouze necelá stovka mužů, zatímco větší část tří rot prvního sledu přistála na Fox Green, přímo před ústími nepoškozených děl německého postavení chránícího přístup k vesnici Colleville. Tragická historie pláže Dog Green se opakovala.“⁴⁵ „Situace vyhlížela v ranních hodinách tak špatně, že Bradley dokonce uvažoval o tom, vylodění na OMAZE přerušit. Následkem Rommelovy snahy o posílení obrany normandského pobřeží a Hitlerovy „intuice“ napovídají, že k vylodění dojde v Normadii, byla v květnu 352. pěší divize přemístěna do prostoru Bayeux – Isigny. Tři prapory 352. divize byly určeny k obraně OMAHY, tři zůstávaly jako záloha za OMAHOU.

To znamenalo, že poté, co bombardování a ostřelování nesplnilo očekávání a obojživelné tanky nedorazily, se Američané dostali do situace, kdy všechny

⁴⁴ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 234–235.

⁴⁵ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 236.

výhody počasí, postavení a výzbroje měl na své straně dostatečně silný nepřítel.“⁴⁶

Při vypracování plánů na vylodění amerických jednotek na úseku OMAHA předpokládali plánovači, že bude šest a půl kilometrový úsek bráněn jen o málo většími silami než jedním praporem německé pěší divize. Tato divize měla být podřadné úrovně, protože v ní měli sloužit příslušníci jiných národností. Spojencům bylo známo, že nedaleko v St. Lô je umístěna záloha 352. pěší divize, která byla motorizovaná a kvalitní. Američané však o jejím pohybu nebyli jednoznačně přesvědčeni.

Začátkem června se ke spojencům dostaly zprávy o jejím pohybu, ale to už bylo pozdě, aby byla udělána protipatření. Naloďování úderné jednotky na přepravní plavidla bylo v plném proudu.

4. 11. Palebná podpora z moře

„Kdo si to velmi dobře uvědomoval, byl generálmajor C. R. Huebner, velitel americké 1. divize útočící na OMAHU. Když byl v 9 hodin 50 minut informován, že na pobřeží se tísní spousty vozidel, ale druhé straně chybí čerstvé bojové jednotky, že oddíly na plážích jsou zakopány a stále pod těžkou nepřátelskou palbou a že u pobřeží čeká 30 tankových výsadkových člunů, které se nemohou přiblížit vzhledem k palbě německých děl, jednal rychle. Požádal námořnictvo, aby začalo ostřelovat německé baterie bez ohledu na riziko ohrožení vlastních jednotek, a nařídil 18. pluku, aby se okamžitě vylodil na Easy Red. Do té doby se však již podařilo situaci poněkud zlepšit poté, co jeden prapor přistál na Easy Red a jiný na Easy Green. Při útoku na bunkry pěchoty podporovalo několik DD tanků, a především přesná a intenzivní palba děl torpédoborců křížujících necelý kilometr od pobřeží. V poledne sdělovalo hlášení z Easy Red: Palebná podpora je výtečná. Němci opouštějí svá postavení a vzdávají se. Krátce nato přišlo hlášení z Easy Gren: Jednotky dosud uvázlé na Easy a Fox postupují do vnitrozemí. Tak po šestihodinovém krvavém boji se začala německá obrana hroutit.“⁴⁷ „Při celkovém hodnocení průběhu prvních hodin bojů amerického námořního výsadku třeba říci,

⁴⁶ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 239–240.

⁴⁷ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 240–241.

že nechybělo mnoho, aby Američany na OMAZE postihla katastrofa. Historikové amerického ministerstva války později uváděli, že hlavní příčinou potíží V. sboru na OMAZE v den D byly neočekávaně velké nepřátelské síly, se kterými se ve vylodovacích sektorech museli utkat. To je jen částečné vysvětlení, neboť již samotný plán vylodění měl řadu slabin, které se zejména v souvislosti s nepříznivým počasím musely nutně projevit.⁴⁸

4. 12. Bestie z Omaha Beach

„Bestie z Omahy. Takovou přezdívku získal tehdy 20letý Heinrich Severloh za to, že během vylodění v Den D zabil nebo zranil přes 1000 amerických vojáků. Heinrich Severloh, narozený v roce 1923, vstoupil do vojenské služby v červnu 1942 ve věku 19 let. Důstojníky byl označován za „problémového vojáka“, nerad plnil rozkazy a neměl respekt k vyšším hodnostem. Kvůli své neposlušnosti byl několikrát fyzicky potrestán. Tyto tresty mu způsobily zranění, kvůli kterým byl na půl roku poslán z východní fronty do Německa k rekonvalescenci. Poté byl jmenován do hodnosti svobodníka a na podzim roku 1943 byl odeslán do poddůstojnické školy. Z té byl ovšem po 2 měsících odvolán a poslán k nové jednotce (352. pěší divizi). Dne 6. 6. 1944, tedy v Den D, byl Severloh přidělen k opěrnému bodu 62. Na pláži Omaha bylo dohromady 15 opěrných bodů. Důstojník mu sdělil, že bude obsluhovat kulomet MG 42.

Invaze začala v půl 7 ráno a skončila v odpoledních hodinách, kolem 15:00. Během této doby Severloh vystřílel za svého kulometu přes 12 000 ran. Dalších 400 ran ze své pušky K-98 během toho, co kulomet chladil. Všechna tato munice by pohromadě vážila přes 500 kg. Během invaze také asi desetkrát vyměnil přehrátku hlaveň kulometu. Severloh postupně ve svém opevnění zůstal sám. Svěřil se, že byl střelbou natolik v transu, že zjistil, co se děje, až když mu docházela munice do kulometu, protože mu nikdo nepřinášel další. Američané mezitím pronikli mezi 62 a 64 opěrným bodem a začalo jeho postavení ostřelovat z boku. Během tohoto probuzení z transu zjistil, co provedl. Podle jeho slov mu bylo na zvracení, když si uvědomil, co udělal. Severloh věděl, že ve svém

⁴⁸ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 249–250.

opevnění nemůže zůstat, protože kdyby ho tam spojenci zadrželi, nepřežil by. Dal se tedy na ústup. Cestou narazil ještě na jednoho německého vojáka a společně zamířili do vesnice Colleville- sur- Mer, asi 1 km od pláže Omaha. Ještě ten samý den byl ve vesnici zajet. Američané postupně zjistili, že právě opěrný bod 62 měl na svědomí více než 1000 mrtvých a zraněných. Nevěděli ovšem, kdo neznámý střelec byl, a tak ho začali přezdívat „Bestie z Omaha Beach“. Během svého zajetí Severloh nikomu neřekl o to, že právě on obsluhoval kulomet v opěrném bodu 62. Báł se, že by ho ostatní vězni prozradili. V roce 1947 byl propuštěn a vrátil se na statek svého otce do Německa. Ke svému činu se přiznal až v roce 1988. Do té doby o tom řekl jen své ženě. V roce 1988 ho navštívil reportér, který díky svému výzkumu tušil, že právě Seveloh by mohl být „Bestie z Omana Beach“. Většina veteránů Dne D mu již odpustila. Uvědomovali si, že pouze plnil úkol, stejně jako on. Severloh později začal pátrat po přeživších z pláže Omaha. Jedním z veteránů, které se mu podařilo kontaktovat, byl David Silva, kterému Severloh na pláži způsobil tři střelná poranění. Společně se setkali a stali se z nich dobří přátelé, kteří si často psali a několikrát se i navštívili. Jejich poslední setkání bylo v Normadii v roce 2005. Heinrich Severloh zemřel ve věku 82 let dne 14. ledna 2006 v Lachendorfu, nedaleko svého rodiště. David Silva následně několikrát navštívil jeho hrob. Toto neobvyklé přátelství ukazuje, že i bývalý nepřítel se může stát nejlepším přítelem.“⁴⁹

4. 13. Gold

Spojenečtí plánovači určili pro vylodovací pláž GOLD zónu mezi východně položenou pláží JUNO a západní pláží označenou OMAHA. Vylodovací pláž Gold byla dlouhá 8 kilometrů. Byla rozdělena do čtyř sektorů: How, Item, Jig a King (od západu na východ). Do akce Spojenci vrhli bezmála 25 000 britských vojáků. Spojenci první den svého vylodění na pláži GOLD zaznamenali výrazný úspěch. Ve všech úsecích se jim podařilo zajistit vylodovací prostory pláže i za cenu tvrdých bojů a čtyř set mrtvých.

⁴⁹ <https://www.armyweb.cz/clanek/bestie-z-omaha-beach> [citováno 2024-25-10].

„Útok proti západní části stanoveného operačního prostoru na úseku GOLD měl být proveden XXX. sborem generálporučíka G. C. Bucknalla s 50. pěší divizí generálmajora D. A. H. Grahana v prvním sledu. Pro tento účel byla divize posílena 56. samostatnou pěší brigádou a 8. tankovou brigádou; 79. tanková divize generálmajora Hobarta poskytne speciální obrněná vozidla.

Tyto jednotky se měly vylodit severovýchodně od Bayeur na ploché, prohnuté pláži chráněné z týlu pásmem bažin a na každé straně silně opevněnými vesnicemi La Hamel a La Riviére. Pláž hustě posetou protitankovými překážkami a minami uzavíral pás dun nebo zdi vlnolamů nacházející se těsně před pobřežními vesnicemi, ve kterých Němci soustředili jádro své obrany, bunkry, palebná postavení děl. Pevné domy byly změněny v pevnůstky a úkryty odstřelovačů. Po obou stranách silnice vinoucí se podél pobřeží byla další minová pole a protitankové příkopy.“⁵⁰

4. 14. Dva směry útoku

„Celý úsek GOLD ovládala těžká polní děla umístěná na západním konci na pahorcích nad městečkem Arromanches a na východě velkorážní děla v betonových kasematech na vyvýšenině mezi vesnicemi Crépon a Ver – sur Mer. Útok na GOLD měly vést DD tanky a speciální obrněná vozidla těsně následovaná dvěma brigádami pěchoty. Na pravé straně se měla 231. brigáda 50. divize vylodit východně od Le Hamelu na pod úseku Jig, vyčistit vesnici od nepřítele a potom pokračovat na západ podél pobřeží k Port-en Bessin, který měl být z týlu obsazen jednotkami commandos; na levé 69. brigáda 50. divize měla po vylodění na pod úseku King západně od La Riviére udeřit na jih přes řeku Seulles k vesnici St. Léger na silnici Caen-Bayeur, třináct kilometrů ve vnitrozemí. Prostor mezi těmito dvěma směry útoku zaplní dvě záložní brigády (56. a 151.), které se měly začít vylodovat v 10 hodin dopoledne a postupovat jihozápadně od Bayeur k vyvýšenině nalézající se přímo za městem. Celý prostor mezi Le Hamelem a La Riviére byl pokryt překážkami na plážích, minovými poli a zátarasy z ostnatého drátu.“⁵¹

⁵⁰ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 255.

⁵¹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 255–256.

4. 15. Betonové kasematy

„Palebná příprava děly válečných lodí britského námořnictva započala čtyřicet minut před rozedněním a palba se soustředila na pobřežní baterie, které už během noci napadly letouny Velitelství bombardovacího letectva. Když začalo vylodování, na frontě XXX. Sboru z německých těžkých zbraní odpovídala pouze čtyři 152mm děla v Longues severně od Bayeux. Byla sice bombardována se značnou přesností, ale nálet přežila díky betonovým kasematům. Hned první salvy němečtí dělostřelci zamířili na loď, na jejíž palubě se nacházelo velitelství úseku XXX. sboru. Okamžitě se ve směru baterie natočila děla britského křižníku Ajax a souboj skončil po dvaceti minutách. Tři ze čtyř kasemat utrpěly přímé zásahy a jejich děla zmlkla, dvě z nich dokonce vyřazena granáty, které pronikly úzkými střílnami.“⁵² „231. brigáda vylodující se na pod úseku Jig měla především zneškodnit nepřátelská obranná postavení v Le Hamelu bráněná přibližně rotou pěchoty vyzbrojenou minomety, kulomety, dvěma protitankovými děly a nejméně jedním polním dělem.“⁵³

4. 16. Potíže speciálních obrněných vozidel

„Německý plán obrany vycházel ze dvou předpokladů; jednak Němci věřili, že vylodění bude provedeno za největšího přílivu nebo kolem této doby, proto hlavní nápor palby měl být veden na prostor mezi čarou nejvyššího přílivu a vlnolamy nebo dunami zpravidla uzavírajícími pláž, dále se domnívali, že odolají-li opevnění bombardování a ostřelování z moře, nic už je nemůže ohrozit, neboť výsadkové jednotky nebudou mít prostředky k jejich umlčení a budou zničeny dřív, než dojde k vylodění tanků a těžkých zbraní. Britové se oba předpoklady pokusili zmařit rozhodnutím provést vylodění dřív, než příliv dosáhne poloviny své obvyklé výše, a tím že dopraví na břeh speciální obrněná vozidla současně s pěchotou. Na pod úseku Jig se tento záměr podařilo uskutečnit jen zčásti. Když 1. prapor hampshireského pluku 321. brigády přistával v hodinu H východně od La Hamelu,

⁵² Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 256–257.

⁵³ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 258.

nebyl sice po ony nejnebezpečnější minuty vystaven plnému náporu nepřátelské palby, neboť většina německých děl se na něj nemohla zaměřit, ale hned nato nastaly potíže. DD tanky, které už měly být na břehu, se stále ještě nacházely na moři, neboť vzhledem k vlnobití bylo rozhodnuto, že nebudou vysazeny na vodu, ale tankové vylodovací čluny je přivezou až k pobřeží, což se ještě nestalo. První úderné jednotky, které vstoupily na pobřeží, tak zůstaly zcela bez podpory obrněných vozidel a bez možnosti obrany proti dělostřelecké, minometné a kulometné palbě zasypávající pláž, zejména když německá obrana na Le Hamelu nebyla vážně postižena ani náletem dvanácti letounů typu Typhoon, které ji krátce před hodinou H napadly púltunovými pumami.⁵⁴

4. 17. Boj o Le Hamel

„Snadno se mohla opakovat krize, k níž došlo na OMAZE, neboť palba z Le Hamelu, byla intenzivní a přesná. Naštěstí po dvou hodinách se dvěma rotám 1. praporu podařilo překročit pláž, obejít Le Hamel a napadnout jej z týlu za podpory jediného tanku. Když však byl i ten vyřazen, německá obrana znovu získala na síle a západní konec pláže se stal prakticky neprostupným. Zbytku 1. praporu trvalo celé dopoledne, než umlčel obranu na dunách, v Le Hamelu však stále zůstávalo v rozlehlé kamenné budově bývalého sanatoria ohnisko nepřátelského odporu, na které zatím síly nestačily.

Další úderný prapor 231. brigády – 1. dorsetshireský – měl víc štěstí, neboť se vylodil mimo dosah lehamelské obrany a na svém úseku si s protivníkem rychle poradil. Pěchota chtěla, z příznivé situace vyzískat maximum, proto se hnala dopředu. Na východním úseku fronty britské 50. divize měla palba spojeneckých válečných lodí znatelně ničivější účinky na nepřátelskou obranu než u Le Hamelu. Menší podpůrná bojová plavidla doprovázela pěšáky 69. brigády téměř až k místu vylodění, a když vybíhali na břeh, páčila had jejich hlavami a v rozhodujících okamžicích německou obranu do značné míry paralyzovala.⁵⁵

⁵⁴ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 258–259.

⁵⁵ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 259–260.

4. 18. Vytvoření předmostí

„Větší část vesnice La Rivière byla v ruinách, ale nějakou náhodou západní výběžek nepřátelské obrany pohromě unikl, a když se 5. prapor eastyorkshireského pluku snažil dosáhnout úkrytu za vlnolamy, ozvala se odtud zničující palba. Teprve po umlčení tohoto bunkru se začala nepřátelská obrana hroutit, ale ještě další dvě hodiny museli Eastyorkshireští bojovat v La Rivière v pobořených ulicích, než Němce vytlačili. Zatím západně od vesnice 6. prapor 69. pěší brigády pronikal nepřátelskou obranou bez větších potíží. V 9 hodin 30 minut obsadila strategický významný hřeben půldruhého kilometru ve vnitrozemí a spolu s tanky nastupoval i 7. prapor 69. brigády, aby útok podpořil. Britský nápor ještě získal na síle, když kolem 11. hodiny dorazila 151. brigáda, první ze záložních brigád 50. divize. Asi o hodinu později druhá, 56. brigáda se začala vylodovat poblíž Hable de Heutot. Došlo sice k určitému zpoždění, ale během dopoledne se už podařilo vyčistit několik průchodů v podmořských překážkách a sedm průchodů přes pláž do vnitrozemí, takže přeprava dalších jednotek pokračovala bez potíží a plynule a do 12 hodin 30 minut byly již na břehu všechny čtyři brigády 50. divize. Předmostí bylo, v tu dobu čtyři kilometry hluboké a pět kilometru široké, jeho dalšímu rozšíření však bránila německá posádka v Le Hamelu, která se stále ještě držela.“⁵⁶ „Le Hamel byl obsazen až ve čtyři hodiny odpoledne a prapor německé 352. divize, který na tomto úseku hájil „Atlantický val“, si v ničem nezadal s bojovností a houževností nepřátelských jednotek bránících v americkém pásmu OMAHU. Hlavní nápor útoku XXX. sboru měl v den D směřovat na jih a jihozápad. Do večera 56. brigáda postoupila o deset kilometrů a zmařila úsilí nepřítele znovu zformovat prolomenou obrannou linii na vyvýšenině mezi pobřežím a městem Bayeux. Na jejím levém křídle 69. brigáda, jejíž oddíly pochodovaly a bojovaly bez oddechu od časného rána, zakončila den deset kilometrů od pobřeží, na kterém se vylodila. Byl to velký úspěch, neboť v odpoledních hodinách byla nucena svádět urputné boje se dvěma prapory 915. pluku německé 352. divize, které se jim postavily do cesty.“⁵⁷

⁵⁶ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 260–261.

⁵⁷ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 261–262.

4. 19. Generál Miles Dempsey

Velitelem druhé britské armády, která se vylodila na úsecích Gold, Juno, Sword byl generál Miles Dempsey.

„Dempsey, Miles, 1896–1969, generál. Dempsey byl britský generál, který velel v roce 1940 u Dunkerque 13. pěší brigádě, která byla součástí Britského expedičního sboru (British Expeditionary Force, BEF). Díky svým vynikajícím organizačním schopnostem byl v červnu příštího roku vybrán, aby vytvořil novou obrněnou divizi. Poté byl jmenován velitelem XIII. Armádního sboru MONTGOMERYho 8. armády a na Montgomeryho udělaly záhy dojem jeho schopnosti. Montgomery ho vylíčil jako „vojáka, který dokáže popsat podle mapy tak živě cizí terén, že pro posluchače vytvoří autentický obraz reality“.

Dempsey velel svému XIII. Armádnímu sboru po vylodění v řadě obtížných bojů na Sicílii a později v Itálii. Byl tak úspěšný, že byl povýšen a při vylodění v Normandii velel 2. britské armádě. Choval se klidně a skromně a velitele svých armádních sborů držel pevně pod kontrolou. Jeho armáda se vylodila na úsecích Gold, Juno, Sword, a i když svého cíle – dobytí Caen – nedosáhla, vytvořila průlom v německém atlantickém valu. V následujících dnech vázala bojem, silné nepřátelské tankové formace, čímž umožnila později Američanům (25. – 31. července 1944) provést průlom německé fronty.

Dempseyho armáda bojovala u Falaise a poté se přehnala přes severní Francii a 3. září 1944 osvobodila Brusel. Poté se podílela na operaci Market Garden (spojenecká operace u Arnhemu a Nijmegenu).

Její postup bohužel nebyl příliš energický a nepodařilo se jí dorazit včas k britským výsadkovým oddílům u Arnhemu. V roce 1945 útočila Dempseyho armáda v severním Německu. Po německé kapitulaci byl Dempsey jmenován vrchním velitelem spojeneckých pozemních sil v jihovýchodní Asii.⁵⁸

⁵⁸ Sestavil Keegan, John, Kdo byl kdo ve druhé světové válce, Brno: Barrister & Principal, 1995. ISBN 80-85947-07-2 s. 43–44.

4. 20. Juno

„Útok na úsek JUNO byl téměř výlučnou záležitostí kanadských jednotek. Možno říci, že ze všech spojeneckých oddílů přistávajících v den D na normanských plážích právě Kanadčané nejnetrpělivěji očekávali okamžik, kdy budou moci obrátit své zbraně proti nenáviděnému nepříteli. Nyní se kanadská 3. divize generálmajora R. F. L. Kellera a kanadská 2. tanková brigáda dočkaly. Pláže na úseku JUNO rozložené napravo a nalevo od malého přístavu Courseulles a ústí řeky Seuelles chránila početná úskalí ukrytá v pobřežních vodách. Proto musela být na tomto úseku hodina H oproti GOLDU posunuta o deset minut, na 7 hodin 45 minut, aby přicházející příliv zvedl vodní hladinu na výši umožňující výsadečným člunům přirazit k pobřeží bez nebezpečí proražení příde nebo dna.“⁵⁹

4. 21. Rozbouřené moře

„Nicméně ráno 6. června udělalo počasí škrt přes všechny plány, neboť na úseku JUNO bylo ještě nepříznivější než kdekoli jeden. Zdrženy rozbouřeným mořem připluly první výsadečové čluny téměř o půl hodiny později, než bylo stanoveno, a příliv je nesl pásmem hustě zaminovaných překážek. I když se pěchota zpozdila, stále ještě byla na břehu dříve než tanky, které jí měly prorážet cestu, a aby byla situace ještě horší, pěšáci brzy zjistili, že německá obrana přežila bombardování a ostřelování téměř bez úhony.

Vzhledem ke špatné viditelnosti dopadla většina pum a granátů až za pobřežní opevnění, a navíc opožděné vylovení poskytlo německé posádce čas znovu zaujmout palebná postavení a připravit se k uvítání útočníků.“⁶⁰

4. 22. Přeplněné pláže vojenskou technikou

„Na opevnění u ústí řeky Seuelles zaútočila kanadská 7. brigáda za podpory DD tanků vylovených pouhých 800 metrů od břehu. I když pěšáci a tankisté

⁵⁹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 267–268.

⁶⁰ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 268.

bojovali s velkou statečností a dokázali zlikvidovat hlavní nepřátelské opěrné body na plážích během hodiny, postup se zpomalil, neboť speciální obrněná vozidla dorazila až půl hodiny nato, co první úderné jednotky vstoupily na břeh, čímž bylo zpožděno vyčištění průchodů v nebezpečných minových polích. Podobně jako v americkém pásmu i na JUNU Němce doslova šokovalo objevení DD tanků. V dopoledních hodinách dva pluky 7. brigády pronikly tři kilometry do vnitrozemí, ale za nimi zůstávala úzká pláž přeplněná tanky, děly a vozidly. Záložnímu praporu trvalo půldruhé hodiny, než se tímto nahromaděním techniky prodral, což stačilo k tomu, aby slibně se rozvíjející útok ztratil hodně ze své důraznosti.⁶¹

4. 23. Kanadáné útočí

„Dál na východ, několik minut po 7. brigádě, se vylodila 8. brigáda, ale bez DD tanků. Moře bylo příliš neklidné na to, aby mohly proplout mělčinami plnými úskalí. Jako na řadě jiných míst invazního pobřeží se tedy i tady musela vylodující se pěchota o sebe postarat sama a rozhořčený boj vzplál především u pobřežního městečka Berniérés. Výsadekové čluny vezoucí jeden pluk 8. brigády zanesl příliv tak daleko na pláž, že zbývalo jen přeběhnout sto metrů k úkrytu za zdmi vlnolamu. Na těch sto metrů se však soustředila nepřátelská palba. Ani velkými ztrátami nezastrašení pěšáci první vlny útočili s takovou vervou, že když o dvacet minut později přistával další pluk 8. brigády složený z francouzských Kanadánů, nepřátelská palebná ohniska byla umlčena a pláže ostřelovali pouze jednotliví ostřelovači. Obrněná vozidla, která mezitím též dorazila, vytvořila dva průchody a úderné jednotky vnikly do Berniérés. V půl desáté dostal generálmajor Keller zprávu, že je městečko již dobyt a francouzští Kanadáné jim začali projíždět na jih. Při výjezdu z jižních předměstí však byl jejich postup zastaven palbou kulometů a 88 mm děl ostřelujících silnici vedoucí z města skrze sady a obilná pole na jih k Bény-sur-Mer. Po likvidaci německé obrany jižně od Berniérés již kanadské jednotky na významnější odpor nenarazily, pouze jeden záložní prapor musel umlčet několik maskovaných kulometných postavení na nízkém hřebenu podél silnice k Bény-sur-Mer. Předsunuté kanadské oddíly postoupily téměř

⁶¹ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 269.

jedenáct kilometrů do vnitrozemí, několik tanků dokonce dosáhlo silnice spojující Caen a Bayeux, musely se však stáhnout, neboť pěchota s nimi nestačila držet krok. Bylo pozoruhodným výkonem, že Kanadané pronikli tak daleko, ve skutečnosti nejdál ze všech spojeneckých divizí prvního sledu. Za soumraku měli Caen na dohled a dva prapory se nalézaly pouhých pět kilometrů od jeho severozápadního předměstí. Na pravém křídle úseku se 7. brigáda spojila s britskou 50. divizí, a vzniklo tak souvislé, dvaadvacet kilometrů široké a deset až jedenáct kilometrů hluboké předmostí, zahrnující úseky JUNO a Gold.⁶²

Není se čemu divit, že kanadští vojáci pronikli tak daleko. Na tuto chvíli čekali dva roky, jako odplatu za tři tisíce mrtvých kanadských vojáků při útoku na Dieppe. Vpřed je hnala jedna z lidských vlastností, a to je pomsta. Pomstít své mrtvé kamarády. Pomsta jim dodávala odvahu v jejich boji.

4. 24. Generálmajor Rodney Frederick Leopold Keller

„Rod Keller vstoupil na Royal Military College v Kingstonu v Ontariu v posledních letech první světové války. Po promoci se připojil k lehké pěchotě princezny Patricie, jednomu z pluků kanadské stálé síly. Jako mnoho dalších nadějných kanadských důstojníků té doby navštěvoval Camberley Staff College v Anglii. Když Kanada šla do války, Rod Keller byl poslán do zámoří jako brigádní major. V roce 1941 se dostal do velení lehké pěchoty princezny Patricie a o několik měsíců později byl povýšen na důstojníka velícího 1. kanadské pěší brigády. Kelller byl jmenován generálmajorem a mezi 8. září 1942 a 8. srpem 1944 sloužil jako generální důstojník velící 3. kanadské pěší divizi. V den D vedl útok této divize na plážích Normandie. Byl zraněn přátelskou palbou 8. srpna, když americké bombardéry zamířily na kanadské vojáky během operace Tractable. Generálmajor Keller byl oblíbený u svých vojáků, kteří oceňovali jeho způsoby a otevřený jazyk, problém s pitím a několik porušení bezpečnostních opatření před dnem však stálo na podpoře jeho nadřízených důstojníků. Po 8. srpnu 1944 nedostal Keller žádné velení. Zemřel o deset let později při návštěvě Normandie.“⁶³

⁶² Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 270–271.

⁶³ <https://www.junobeach-org.translate.google/canada-in-wwii/articles/major-general-r-f-l-keller/> [citováno 2024-25-10].

4.25. Sword

„V časných ranních hodinách 6. června, když operační svaz „S“ přivážel k francouzskému pobřeží britskou 3. divizi a podpůrné jednotky určené k námořnímu výsadbku na úseku SWORD, působila jeho veliteli kontradmirálu

A. G. Talbotovi, největší starost 406 mm a 280 mm německá děla v Le Havru. Obavy však byly zbytečné. I když se vykládací prostor nacházel v jejich dostřelu, neozvala se. Důvodem bylo, že těžší z nich utrpěla vážná poškození před několika dny při náletu bombardérů Velitelství britského bombardovacího letectva a 280 mm děla, zbavená možnosti použít svých střeleckých radiolokátorů, byla oslepena kouřovou clonou, do které se operační svaz zahalil. Kouřová clona naneštěstí posloužila i Němcům. Právě když se začalo rozednívat, vyrazily z ní tři rychlé německé torpédové čluny, vypálily torpéda, obrátily se a prchaly do bezpečí. Poté už invazní loďstvo nezahlédlo po celý zbytek dne D ani jedno nepřátelské bojové plavidlo.“⁶⁴ „Po nepříjemnostech s nepřátelskými torpédovými čluny již operační svaz „S“ nebyl obtěžován a děla jeho lodí rozsévala zkázu na nepřitelem obsazeném pobřeží západně od řeky Orne a ostřelovala pobřežní baterie. Krátce po rozednění se přidaly létající pevnosti a liberatory, za nimi následovaly střední bombardéry.

Ve dvou hodinách bombardovací a dělostřelecké přípravy dopadl na úsek SWORD z celého dne nejničivější příval ohně a oceli, neboť britská 3. divize se měla vylodňovat ve výsadbkovém prostoru jedné brigády, šlo tedy o pruh pobřeží pět kilometrů široký a 800 metrů hluboký, a na tento relativně malý prostor se soustředilo veškeré úsilí námořních dělostřelců a bombardovacího letectva.“⁶⁵

„Za stěnou z ocele se blížily k plážím čluny přivázející 8. brigádu britské 3. divize: napravo na sektoru Queen White 1. prapor southlancashireského pluku, nalevo na Queen Red 2. prapor eastyorkshireského pluku. Před nimi si razily cestu převalujícími vlnami DD tanky 27. brigády 79. tankové divize a výsadbkové tankové

⁶⁴ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 272.

⁶⁵ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 273.

čluny s obrněnými útočnými vozidly na palubách. Neklidné moře a špatná viditelnost málem způsobily katastrofu DD tanků, když asi půldruhého kilometru od pobřeží proplula těsně před nimi flotila výsadkových člunů a zkřížila jim plavební dráhu. Přes těžkosti, které je potkaly, DD tanky a speciální obrněná vozidla byly na plážích dřív, než v 7 hodin 30 minut začaly výsadkové čluny přivážet pěchotu. Za této situace pěšáci 1. praporu southlancashireského pluku rychle překonali úzký pruh pláže a zaútočili na síť nepřátelských opevnění lemující písečné duny. Během hodiny byly zajištěny tři průjezdy pro tanky a úderné jednotky se probíjely do vnitrozemí.⁶⁶ Na pláži SWORD se konečně podařilo to, v co plánovači invaze doufali na všech plážích: úderné jednotky měly podporu obrněných vozidel, které je kryly a prorážely jim cestu vpřed.

5. Průlom a postup spojeneckých vojsk

„Intenzivní přesun dalších expedičních vojsk trval i 7. a 8. června. Za tři dny bylo na předmostí soustředěno dvanáct divizí a mnoho posilových útvarů. Ráno 9. června zahájila spojenecká vojska útok, aby vytvořila jedno souvislé předmostí.

Do včera 12. července se jim podařilo obsadit pobřeží široké 80 kilometrů a hluboké 13–18 kilometrů. Nyní se na předmostí nacházelo 16. divizí a obrněné útvary, které se rovnaly třem obrněným divizím. Celkem měli spojenci v Normandii 327 000 vojáků a 54 000 bojových a dopravních vozidel. Vojska americké 1. armády, jež útočila na poloostrově Cotentinu, obsadila od 12. do 30. června celé jeho území a dobyla důležité přístavní město Chebourg. Pokus, který koncem června podnikla britská a kanadská vojska k dobytí Caen, skončila nezdarem.

Koncem měsíce bylo předmostí spojenců v Normandii již 100 kilometrů široké a 20–40 kilometrů hluboké. Nacházelo se na něm přes 875 000 vojáků americké 1. a britské 2. armády.⁶⁷ „Spojenecké velení soustředilo na předmostí tři armády – americkou 1. armádu, britskou 2. a kanadskou 1. armádu (celkem 32 divizí). Pozemní síly byly vyzbrojeny asi 2500 tanky a vojenské letectvo mělo asi 11 000 letadel. Na osmikilometrovém úseku fronty západně od Saint Lo, kde byl

⁶⁶ Hubáček, Miloš, *Invaze*, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 274.

⁶⁷ Mezinárodní redakční rada, *Druhá světová válka stručné dějiny*, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1985. 25–127–85, s. 342–343.

zasazován hlavní úder, provedlo 25. července ráno 3000 letadel přípravu. Německá obrana byla hromadným leteckým úderem v podstatě zneškodněna. Americká vojska přešla do útoku a postoupila asi 60. kilometrů na jih. Do 31. července pronikla k řece Sélunu a obsadila Avranches. Z této čáry zasáhla příští den do boje americká 3. armáda pod velením generála George S. Pattona. Expediční síly byly 1. srpna rozděleny na dvě skupiny armád: 12. skupinu (velitel generál Omar N. Bradley), složenou z americké 1. a 3. armády, a 21. skupinu armád (velitel generál Bernard Montgomery), jež se skládala z britské 2. a kanadské 1. armády. Americká vojska po průlomu na západním křídle fronty v Normandii pokračovala začátkem srpna v útoku směrem na jihozápad, do Bretaně. Nenarážela na žádný větší odpor, protože v té době nabylo na poloostrově mimořádně velkého rozmachu odbojové hnutí a stateční francouzští vlastenci již osvobodili od okupantů značnou část provincie.

Svazky, které útočily z postavení na řece Sélunu směrem na jihovýchod, obsadily 6. – 8. srpna města Laval, Mayenne a Le Mans a ohrožily levé křídlo německé armády v Normandii. V téže době vojska 21. skupiny armád zaútočila na severním úseku fronty a postoupila asi 20. kilometrů na jih. V obraně nacistických vojsk vznikl velký výběžek, takzvaný falaiský pytel, jemuž hrozilo obklíčení. Za této situace se německé velení rozhodlo zasadit v prostoru Mortainu protiúder, proniknout poblíž Avranches k moři, odříznout americké svazky os zásobovacích základů v Normandii a donutit je, aby upustily od další aktivní činnosti. Avšak tento protiúder skončil naprostým nezdarem.⁶⁸ „Americká vojska obnovila 18. srpna útok z prostoru Argentanu na sever a o dva dny později se spojila s polskou 1. obrněnou divizí, jež byla součástí kanadské 2. armády, útočící za severozápadu. Polští tankisté statečně bojovali na nejtěžším úseku fronty, kde se nacistická vojska pokoušela o únik z falaiského pytle. 1. obrněná divize sehrála v pětidenních bojích u Falaise úlohu – zátky v hrdle láhve, jak se vyjádřil polní maršál Montgomery.

Německé svazky, jež se ocitly v obklíčení, a vojska usilující o jejich vyproštění podnikly 20. srpna vstřícný útok, prolomily obranu spojenců a spojili se. Části těchto sil se podařilo uniknout z obklíčení. V druhé polovině srpna

⁶⁸ Mezinárodní redakční rada, Druhá světová válka stručné dějiny, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1985. 25–127–85, s. 343.

postupovaly spojenecké armády rychle na východ, aniž narážely na větší odpor. Americká vojska na jižním křídle expedičních sil obsadila 17. srpna Orléans a o tři dny později pronikla u Melunu k Seině, přepravila se přes ní a vytvořila na východním břehu předmostí. Americké, britské a kanadské svazky překročily také na středním a severním úseku západní fronty do 25. srpna Seinú.“⁶⁹

I za tak příznivé situace se Spojencům v srpnu 1944 nepodařilo úplně zničit německé uskupení v Normandii. Za neúspěchem lze vidět hlavně zbytečnou opatrnost a nerozhodnost velení expedičních sil, špatné rozdělení sborů a vytlačování nepřítele z falaiského pytle. V průběhu těchto bojů však německá vojska utrpěla veliké ztráty. Bylo rozbito jejich 6 pěších divizí.

6. Co ovlivnilo úspěch invazního vylodění

Nemalé zásluhy na úspěchu invazního vylodění měly britské tajné služby, které zásobovaly dlouho před začátkem invaze nepřítele falešnými informacemi o místu vylodění spojeneckých vojsk. Německé velení bylo do poslední chvíle přesvědčeno, že hlavní útok invazních vojsk proběhne v oblasti Calaiské úžiny. „Večer 6. června mělo německé vrchní velení stále ještě za to, že spojenecké vylodění je pouhým zastíracím manévrem, s cílem vylákat německé zálohy do prostoru západně od řeky Seiny, a je předehtou k hlavnímu útoku, který bude proveden i oblasti Calaiské úžiny. Vylodění na Cotentinském poloostrově bylo považováno za vysloveně diverzní akci, za pokus ohrožení Cherbourgu odpoutat německou pozornost od místa, kde hrozí skutečné nebezpečí, od Caen a od konečného cíle operace – od Seiny. Tam, jak německé velení předpokládalo, se síly, které se nyní vylodily v Normandii, hodlají spojit s vojsky hlavní invazní operace, k níž teprve dojde.“⁷⁰ „Byla to operace, která nakonec proběhla podle plánu, ale nikoliv v souladu s časovým rozvrhem. Na začátku byla hranice mezi úspěchem a nezdarem velmi těsná. Konečný triumf zastínil skutečnost, že Spojenci byli zpočátku ve velkém nebezpečí a unikli jen o vlasek.“⁷¹ „Spojenci by

⁶⁹ Mezinárodní redakční rada, Druhá světová válka stručné dějiny, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1985. 25–127–85, s. 343–344.

⁷⁰ Hubáček, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1984. 11-047-84 s. 305.

⁷¹ Hart, B. H. Liddell, Dějiny druhé světové války, Brno: Jota, 2000. ISBN 80-7217-9 s. 579–582.

bez úplné vzdušné převahy neměli nikdy šanci usadit se na pobřeží. Vděčí sice za mnoho podpoře palby z lodních děl, ale rozhodujícím faktorem byl ohromující vliv spojeneckého letectva, jemuž velel hlavní maršál letectva Tedder, Eisenhowerův zástupce ve funkci vrchního velitele. Avšak Spojenci vděčí téměř stejně názorovým neshodám na německé straně – mezi Hitlerem a jeho generály, i mezi samými generály. Hlavní nevýhodou Němců bylo zpočátku to, že museli krýt 4 800 kilometrů pobřežní linie od Holandska podél francouzského až k italské hranici, tvořené horami.⁷² „Udivující jsou další dvě skutečnosti, týkající se úvodního dne: sám Hitler se o vylodění dozvěděl až pozdě ráno a Rommel byl úplně mimo místo děje. Rezervy by mohly být uvolněny dříve, kdyby byl Rommel v Normandii. Ale Rommel den předtím opustil svůj hlavní stan a vydal se na cestu do Německa.“⁷³

V každém případě tato souhra náhod nahrávala Spojencům do rukou. Můžeme se jen domnívat, jak by invaze spojeneckých vojsk dopadla, kdyby Němci nevěřili falešným informacím britské tajné služby, Spojenci neměli převahu ve vzduchu, Německé vrchní velení mělo jednotný názor a Rommel neopustil Normandii.

7. Taktické i strategické důsledky úspěšného vylodění

Úspěšné vylodění Spojenců v Normandii z taktických důvodů vedlo k získání opěrných bodů ve Francii. Z vojenského hlediska bylo základem Spojenců k plnohodnotné pozemní ofenzívě proti Německu vytvoření pevného předmostí po invazním vylodění. Vytvoření pevné kompaktní obranné linie umožnilo Spojencům přísun posil a zásob. Důsledkem otevření druhé fronty v Evropě bylo osvobození Francie a západní Evropy. K úspěšnému vylodění přispělo také přesvědčení německého velení, že k útoku dojde v oblasti Pas-de-Calais. Některé chyby v obraně, například nedostatečné opevnění v některých částech Atlantického valu, informování Hitlera o začátku invaze až v ranních hodinách dne D, a nedostatečné a včasné nasazení tankových divizí na počátku bojů, vedly k neúspěchu. I když

⁷² Hart, B. H. Liddell, Dějiny druhé světové války, Brno: Jota, 2000. ISBN 80-7217-9 s. 583.

⁷³ Hart, B. H. Liddell, Dějiny druhé světové války, Brno: Jota, 2000. ISBN 80-7217-9 s. 586.

německá obrana kladla tuhý odpor, nebyla schopna zastavit spojenecký průlom. Vylodění Spojenců v Normandii znamenalo pro Wehrmacht stažení části svých jednotek z jiných oblastí, čímž byla oslabena jejich bojová aktivita. Úspěšné vylodění se neobešlo bez podpory spojeneckého letectva, které ovládlo nebe a úspěšně bombardovalo klíčové silnice, mosty a železniční uzly, což Němcům bránilo v přísunu posil a zásobování svých jednotek.

Strategické důsledky vylodění v Normandii měly i geopolitický dopad. Po úspěšném vylodění Spojenců v severní Francii se Německo dostalo do situace, že muselo bojovat na dvou frontách. Rudá armáda postupovala z východu a Spojenci ze západu. Spojenecké letectvo bombardovalo německé továrny, čímž oslabovalo jejich válečnou produkci. Po osvobození Paříže 25. srpna 1944 došlo v září k osvobození většiny Francie a části Belgie. V prosinci 1944 se Německo rozhodlo pro poslední zvrácení výsledků války, a to ofenzívou v Ardenách. Po neúspěchu ofenzívy se Spojencům otevřela cesta na Berlín, kde se v dubnu setkali s Rudou armádou. Britské, americké, kanadské a další jednotky se naučily koordinovat operace a spolupracovat při rozsáhlých operacích.

Úspěšnou logistikou dokázali Spojenci každý den přepravovat tisíce vojáků, tuny munice a pohonných hmot přes Lamanšský průliv. Vylodění v Normandii po taktické stránce umožnilo Spojencům získat pevné postavení v Evropě a zničit značnou část německých sil. Po strategické stránce vedlo otevření západní fronty k urychlení konce války a poválečnému geopolitickému rozdělení Evropy. Zde je na místě napsat, jak se jednotliví představitelé protihitlerovské koalice stavěli ke geopolitickému uspořádání po skončení druhé světové války a jaké cíle a zájmy hájili.

„Stalinova licitace. Kdyby ideologie nutně determinovala zahraniční politiku, spojenectví Hitlera se Stalinem vy bylo stejně nepravděpodobné jako spojenectví Richelieu a tureckého sultána tři století předtím. Avšak společný geopolitický zájem vytváří mocné pouto, a právě to nezadržitelně sbližovalo dva staré nepřátele, Hitlera a Stalina. Když ke sblížení došlo, demokraciím připadalo neuvěřitelné. Jejich ohromné překvapení prozrazovalo, že nechápou Stalinovu mentalitu o nic lépe než Hitlerovu.“⁷⁴ „Stalin byl vskutku zrůdou, avšak

⁷⁴ Kissinger Henry, Umění diplomacie. Od Richelieu k pádu Berlínské zdi, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 335.

v mezinárodních vztazích se projevoval jako maximální realista-byl trpělivý, mazaný a nesmiřitelný. Aniž by si to západní demokracie uvědomovaly, pokoušely osud spoléháním se na nesmiřitelný ideologický konflikt mezi Stalinem a Hitlerem, provokováním Stalina francouzsko-sovětským paktem, který zakazoval vojenskou spolupráci, vyloučením Sovětského svazu z mnichovské konference a poněkud problematickým zahájením vojenských rozhovorů se Stalinem teprve ve chvíli, kdy již bylo příliš pozdě, než aby mu zabránily v uzavření paktu s Hitlerem. Vůdcové demokracií mylně považovali Stalinovy neobratně formulované, mírně teologické projevy za známku myšlenkové a politické nepružnosti.⁷⁵ „Jeden princip však zůstal ve Stalinově univerzu a chladnokrevných kalkulacích neměnný: nic nemohlo ospravedlnit beznadějně války za pochybnou věc. Z filozofického hlediska byl ideologický konflikt s nacistickým Německem součástí všeobecného konfliktu s kapitalisty, mezi něž podle Stalina patřily též Francie a Velká Británie. Mezi jednotlivými kapitalistickými státy Stalin morálně nerozlišoval. Stalin se samozřejmě nejvíce obával koalice všech kapitalistických států, které by najednou napadly Sovětský svaz.“⁷⁶ „Kombinace versailleského uspořádání a ruská revoluce vytvořila neřešitelný problém pro jakýkoli systém kolektivní bezpečnosti ve východní Evropě: bez Sovětského svazu nemohl fungovat vojensky a s ním nemohl fungovat politicky. Západní diplomacie neučinila prakticky nic, čím by zmírnila Stalinův paranoidní strach z kapitalistické antisovětské kabaly. Sovětský svaz nebyl konzultován v diplomatických jednáních doprovázejících zrušení Locarnského paktu a byl zcela vyloučen z mnichovské konference. Není pochyb o tom, že Mnichov potvrdil Stalinova podezření vůči demokraciím. Nic jej však nemohlo zásadně odvrátit od snahy splnit téměř za každou cenu to, co považoval za svoji bolševickou povinnost-postavit kapitalisty proti sobě navzájem a nedovolit, aby se Sovětský svaz stal obětí jejich válek.“⁷⁷ „Sovětský svaz byl v roce 1939 na nadcházející zápas nedostatečně vyzbrojen. Na konci druhé světové války však již byl považován za globální supervelmoc. Stejně jako Richelieu v sedmnáctém

⁷⁵ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 336.

⁷⁶ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 337.

⁷⁷ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 340-341.

století využil i Stalin ve dvacátém století fragmentarizace střední Evropy. Sověti za svůj vzestup vděčili bezohledné manipulaci, Stalinově lícitaci.⁷⁸

„Zpočátku se Roosevelt díval na Stalina Hopkinsovými očima a učinil si o něm velmi dobrý názor. Podle Hopkinsových slov byl Stalin výborný vedoucí činitel, sebevědomý, rozhodný, střízlivě uvažující člověk. Pomineme-li některé detaily, pak Rooseveltova politika vůči SSSR a Anglii vycházela z toho, že Stalin bude americkým spojencem v poválečném uspořádání světa a ve vytvoření kolektivního systému bezpečnosti, zatímco spolupráce s Churchillem není možná, neboť Stalin tíhne k demokracii, kdežto Churchill zůstává imperialistou.

Touto skutečností a současně i kritickou situací celého západního světa je vysvětlován nezištný Rooseveltův přístup k SSSR, který nedával Stalinovi žádné podmínky i období, kdy se Sovětský svaz ocitl krůček od porážky. USA poskytly SSSR bezúročný úvěr ve výši 1 miliardy dolarů. Mezi Rooseveltem a Stalinem vznikl vztah plný vzájemného pochopení, který Stalin jednou popsal se svým svérázným humorem: Churchill je takový typ, že když si nedáš pozor, vytáhne ti z kapsy poslední kopějku. Roosevelt takový není. Ten ti z kapsy vytáhne jen velké mince. Je zřejmé, že spory o konkrétních závazcích a hranicích nechával Roosevelt na pozdější dobu, což mělo Stalina uklidnit. Přesto sovětský vůdce nechtěl vše přenechat osudu s důvěrou v ušlechtilost zaoceánského partnera.⁷⁹ Mnichov se zřejmě stal pro Roosevelta obratem, chvílí, kdy se rozhodl pro spojení Ameriky s evropskými demokraciemi.

„Nejprve mělo jít o politické, ale postupně i o materiální sblížení. Od té doby již neustoupil od snahy překazit záměry diktátorů. Tato politika o tři roky později vyvrcholila vstupem Ameriky do druhé světové války.“⁸⁰ „Roosevelt spatřoval cíl války v odstranění Hitlera jako překážky na cestě k mezinárodnímu pořádku, který by byl založen na spolupráci a harmonii nikoli na rovnováze. Protože neměla být udržována, nýbrž stav univerzálního míru, rozhodl se Roosevelt, že po porážce nacistického Německa Spojené státy stáhnou své vojenské jednotky domů.

⁷⁸ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 353.

⁷⁹ Rybas, Svjatoslav Jurevič, *Stalin- krev a sláva*, Praha: Ottovo nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7451-438-8, s. 472-473.

⁸⁰ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 389.

Roosevelt si nepřál, aby Amerika plnila v Evropě trvalou roli. Chtěl jen, aby vítězní spojenci dohlíželi na odzbrojení a rozdělení Německa a aby své kontrole podřídili různé další země (je ohromující, že do kategorie kontrolovaných zemí zahrnul Roosevelt i Francii). Roosevelt obrovsky přecenil poválečné možnosti Velké Británie, když jí žádal, aby Evropu současně bránila a rekonstruovala. V tomto vidění světa se postavení Velké Británie jevílo ještě přehnaněji v důsledku hluboké nedůvěry, kterou Roosevelt pociťoval vůči Francii.⁸¹

„Rooseveltův plán „čtyř policistů“, který měl nastolit a zaručit globální mír, představoval kompromis mezi Churchillovým tradičním přístupem, založeným na mocenské rovnováze a neomezeným wilsonismem Rooseveltových poradců. Rooseveltova koncepce „čtyř policistů“ se ve skutečnosti strukturálně podobala Metternichově Svaté koalici, i když by američtí liberálové byli takovou myšlenkou zděšeni.“⁸²

„Churchill by býval docela ochoten zahájit jednání se Stalinem o poválečném evropském pořádku dříve, než by se mohl Stalin zmocnit své kořisti. Kdyby byla Velká Británie mocnější, Churchill by se jistě pokusil od Stalina získat dohodu o praktickém uspořádání. Churchillova válečná diplomacie se tedy skládala z manévrování mezi dvěma giganty. Oba ohrožovaly postavení Velké Británie, avšak z opačných směrů. Rooseveltovo prosazování celosvětového sebeurčení ohrožovalo britské impérium a Stalinův pokus o expanzi Sovětského svazu do střední Evropy ohrožoval bezpečnost samotné Británie.“⁸³ „Téměř okamžitě po vstupu Ameriky do války tedy Churchill navrhl útok na měkký podbřišek Osy v jižní Evropě. Strategii měkkého podbřišku považovali za další příklad snahy britských vůdců zapřáhnout Ameriku ve prospěch britských národních cílů a odmítli ji s tím, že za tak druhořadé cíle nejsou ochotni riskovat životy svých vojáků.“⁸⁴

⁸¹ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 404-405.

⁸² Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 406-407.

⁸³ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 409.

⁸⁴ Kissinger Henry, *Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi*, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 412.

„Churchill byl velkým imperialistou, v tom se Roosevelt nemýlil. Když Brit pochopil, že Rusové mají ve východní Evropě volné ruce, navrhl Stalinovi obchod a z vysoka plivl na morální myšlenky Atlantické charty.

Soudě podle Churchillova dopisu Rooseveltovi z 22. října 1944 Stalin chtěl, aby Polsko, Československo a Maďarsko vytvořily sféru proruských států.⁸⁵ „Churchill chápal, co se děje. Avšak Velká Británie již příliš závisela na Spojených státech, než aby mohla vyvinout iniciativu sama. Nebyla ani na tolik silná, aby mohla klást odpor Stalinovu stále smělejšímu vytváření sovětské sféry ve východní Evropě.“⁸⁶ „Stalinovým ústupkem jeho spojencům se stalo Společné prohlášení o osvobozené Evropě, v němž byly slíbeny svobodné volby a vytvoření demokratických vlád ve východní Evropě. Stalin měl zřejmě na mysli sovětskou verzi svobodných voleb. Očekával, že Rudá armáda stejně příslušné země obsadí.“⁸⁷ „Válka však nevyhnutelně vyústila v geopolitické vakuum. Mocenská rovnováha byla zničena a všeobecnou mírovou smlouvu se nepodařilo uzavřít. Svět se rozdělil na ideologické tábory.

V poválečném období vypukl dlouhý a bolestný zápas o mírové uspořádání, jehož se politikům před koncem války nepodařilo dosáhnout.“⁸⁸

Celé jednání tří představitelů protihitlerovské koalice vyústilo v geopolitické rozdělení Evropy na východní a západní blok. Vehnalo státy východní Evropy do područí Sovětského svazu, které trvalo více než 50 let. Vznikla Německá demokratická republika a Německá spolková republika. Berlín, hlavní město Německa, byl rozdělen na dvě části. Jednu část spravovali představitelé Sovětského svazu a druhou představitelé Velké Británie a Spojených států amerických. V neděli 13. srpna 1961 začala stavba Berlínské zdi. Tato zeď se stala smutným symbolem studené války.

⁸⁵ Rybas, Svjatoslav Jurevič, Stalin – krev a sláva, Praha: Ottovo nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7451-438-8, s 538.

⁸⁶ Kissinger Henry, Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 424.

⁸⁷ Kissinger Henry, Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 425-426.

⁸⁸ Kissinger Henry, Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu Berlínské zdi, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-7, s. 433.

Závěr

6.června 1944, pod krycím názvem operace Overlord, překonávají americká, britská a kanadská vojska Lamanšský průliv a začínají se vylodžovat na pobřeží severní Francie v Normandii. Tato operace se stala známou jako den D a byla největší obojživelnou invazí v dějinách, při níž bylo nasazeno více než 160 000 spojeneckých vojáků ve vzduchu, na souši i na moři. Invazi podporovalo 50 000 vozidel, přibližně 5 000 námořních plavidel a více než 11 500 letadel. Tato největší námořní invaze v dějinách se stala jednou z klíčových událostí druhé světové války. Do konce června se na plážích Normandie vylodilo více než 850 000 vojáků.

Operace Overlord, která měla být zahájena podle příslibu předsedy vlády W. Churchilla a prezidenta F. Roosevelta maršálu J. V. Stalinovi už v roce 1942, byla zahájena až v roce 1944. Až začátkem roku 1943 Winston Churchill a Franklin Roosevelt začali plánovat budoucí invazi do severní Francie. K vypracování plánů byl zřízen britsko-americký tým, do jehož čela byl jmenován britský generálporučík Frederick E. Morgan a jeho zástupcem americký brigádní generál R. W. Barker. Je nutno poznamenat, že v té době ještě nebylo rozhodnuto o osobě vrchního velitele spojeneckých vojsk, který bude řídit operace v západní Evropě. Tím se stal až za devět měsíců generál Dwight D. Eisenhower.

Přípravy vylodění komplikoval nedostatek útočného loďstva, které mělo za úkol přepravit přes Lamanšský průliv deset invazních divizí, a také neshody mezi spojenci. Britové vytýkali Američanům přílišnou uspěchanost a podceňování problémů.

Co mohlo vrchní spojenecké velení ovlivnit, bylo výcvik vojska a seskupení bojové techniky a výsadkových plavidel, ale jednu věc ovlivnit nedokázalo – počasí. Spojenci promeškali ideální počasí, které v květnu panovalo nad Lamanšským průlivem. Po úspěšném vylodění na invazních plážích Utah, Omaha, Gold, Juno a Sword spojenci vytvořili předmostí a začali postupovat k Seině. 25. srpna 1944 osvobodili Paříž a v září většinu Francie a část Belgie. Cesta do Berlína byla otevřena, ale stále plná těžkých bojů. Posledním pokusem zvrátit výsledky války ve prospěch Německa byla ofenzíva v Ardenách v prosinci 1944.

Po strategické stránce úspěšné vylodění otevřelo druhou frontu v Evropě a pomohlo urychlit konec války na evropském kontinentu a také určilo geopolitické rozdělení Evropy. Nové geopolitické rozdělení v Evropě vedlo ke vzniku Studené války mezi východním a západním blokem.

Použitá literatura

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941-1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981, 25-071-81 [ISBN neuvedeno]

Mabire Jean: Hitlerova Černá garda, Praha 4: Baronet a.s. 2012, ISBN 978-80-7384-500-1

AMBROSE, Stephen, Den D: (Day-D): 6. 6. 1944: vrcholná bitva druhé světové války, Brno: Jota – Military, 2006. ISBN 9788072174096, ISBN 8072174096.

BEEVOR, Antony, Den D, Praha: Beta – Dobrovský, 2010. ISBN 978-80-7306-444-0, ISBN 978-80-7291-213-1.

BISHOP, Chris, Organizace a bojiště tankového vojska německé armády ve 2. světové válce, Praha: Svojtka & Co, 2010. ISBN 978-80-7352-959-8.

BLANDFORD, Edmund, Obě strany invaze, Praha: Baronet, 2005. ISBN 10 8072147781, ISBN 13 9788072147786.

BURDA Tomáš, MULEROVÁ Kateřina, Kronika druhé světové války, Praha: Fortuna Print, 2000. ISBN 80-86144-61-5.

EDWARDS, Kenneth, Operace Neptun: dobývání Evropy: námořní část angloamerické invaze do severní Francie, Praha: Melantrich, 1947. [ISBN neuvedeno]

EISENHOWER, Dwight: Invaze do Evropy. Praha: Naše vojsko, 1994, ISBN 80-206-0273-9

FENBY, Jonathan, Spojenci, Praha: Práh, 2008. ISBN 978-80-7252-235-4.

FOUD, Karel, JÍŠA, Milan, ROLLINGER, Ivan, 500 hodin k vítězství, Plzeň: Svět křídel, 2011. ISBN 978-80-86808-91-8.

FOWLER, Will, D-Day: The First 24 Hours, London 2003. 133-660-765-437.

GOING, Chris, Nad bojištěm Day-D: zapomenuté svědectví, Praha: Našs vojsko, 2004. ISBN 80-206-0736-6.

HALL, Tony, Den-D Invaze ve fotografiích, Praha: Naše vojsko, 2006. ISBN 9788020608260.

HART, B. H., Liddell: Dějiny druhé světové války, Brno: Jota, 2000, ISBN 80-7217-117-9

HOLMES, Richard, Den D: od invaze po osvobození Paříže, Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-0974-7.

HOLL, Hans, Stíhací bombardéry nad Normandií: jak se v době invaze ze stíhačů stali přes noc piloti stíhacích bombardérů, Praha: Toužinský & Moravec, 2010. ISBN 978-80-7264-108-6.

HUBÁČEK, Miloš, Invaze, Praha: Panorama, 1991. ISBN 10 8070382147, ISBN 13 9788070382141.

CHURCHILL, Winston S., D-Day: operace Overlord: Od přípravy operace po osvobození Paříže, Praha: Našs vojsko, 2004. ISBN 10 8020607234, ISBN 13 9788020607232.

IVANOV, Robert, Fjodorovič, Dwight Eisenhower, Praha:
Nakladatelství Svoboda, 1988. 73/604-21-8.5. [ISBN neuvedeno]

KISSINGER Henry, Umění diplomacie. Od Richelieua k pádu
Berlínské zdi, Praha: Nakladatelství Prostor, 1999. ISBN 80-7260-025-
7.

Mezinárodní redakční rada, Druhá světová válka stručné dějiny,
Praha: Nakladatelství Svoboda, 1985. 25–127–85. [ISBN neuvedeno]

MARRIOTT, Leo – FORTY, Simon: Bojiště v Normandii: Den D a bitva
o předmostí. Praha: Grada, 2015. ISBN 9788024755373.

MATĚJKA, Jaroslav, Machiavelistické etudy: Churchill, Roosevelt, De
Gaulle, Hitler, Liberec: Dialog, 1997. ISBN 80-238-0347-6.

NÁLEVKA, Vladimír, Světová politika ve 20. století, Praha: Aleš
Skřivan, 2000. ISBN 80-902261-4-0.

OVERY, Richard, Proč spojenci zvítězili, Praha: Beta Dobrovský,
2008. ISBN 9788073063382.

Rybas, Svjatoslav Jurevič, Stalin – krev a sláva, Praha: Ottovo
nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7451-438-8.

Sestavil KEEGAN, John, Kdo byl kdo ve druhé světové válce, Brno:
Barrister & Principal, 1995. ISBN 80-85947-07-2.

SHOWELL, Jack P. Mallmann, Hitler's U-boat bases, Sutton
Publishing 2002, ISBN 0-7509-2606-6.

SOMMARVILLE, Donald, Encyklopedie druhé světové války 1939-1945, Český Těšín: Naše vojsko, 2009. ISBN 978-80-206-1077-5.

TESAŘ, René J., Strmá stěna smrti: Pointe du Hoc: útok na pevnost Evropa, Praha: Edice Magnetka, 2010. ISBN 978-80-7425-048.

YOUNG, Peter, Den D, Plzeň: Nakladatelství Mustang, s.r.o. 1994. ISBN 80-8531-13-19.

ZALOGA, Steven J., Day-D 1944 (1): Omaha Beach, Midland House, West Way, Botley, Oxford: Bloomsbury Publishing, 2003. ISBN 1841763675.

<https://www.armyweb.cz/clanek/bestie-z-omaha-beach> [citováno 2024-25-10].

<https://www.junobeach-org.translate.goog/canada-in-wwii/articles/major-general-r-f-l-keller/>? [citováno 2024-25-10].

Obrazová příloha zdroje

<https://www.e15.cz/finexpert/servis/den-d-nastal-pred-80-lety-fotografie-cisla-a-fakta-o-vylodeni-v-normandii-1416239> [Uvedeno 25. 2.2025]

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jun/05/britain-d-day-commemoration-trump-brexit-war> [Uvedeno 25. 2. 2025]

<https://www.denik.cz/galerie/operace-overlord-vylodeni-v-normandii-den-d-6-cervna-1944.html?photo=9> [Uvedeno 25. 2. 2025]

https://search.seznam.cz/obrazky/?q=operace+overlord+fotografie&fulltext=&sourceid=fulltext&thru=hint-orazkysuper#utm_content=super&utm_term=operace%20overlord%20fotografie&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz [Uvedeno 25. 2. 2025]

<https://www.skylink.cz/tv-magazin/clanek/dokument/odhalena-historie> [Uvedeno 25. 2. 2025]

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vylod%C4%9Bn%C3%AD_v_Normandii [Uvedeno 25. 2. 2025]

<https://www.e15.cz/galerie/finexpert/servis/287247/d-day-fotografie-fakta-a-cisla-z-vylodeni-v-normandii?foto=31> [Uvedeno 25. 2. 2025]

<https://www.denik.cz/galerie/operace-overlord-vylodeni-v-normandii-den-d-6-cervna-1944.html?photo=18> [Uvedeno 25. 2. 2025]

https://library.whitehousehistory.org/fotoweb/cache/v2/N/I/MainIndex/Portraits/11.tif.jifz8rvuMRE_6c1hQA0A.A-7ZeRTw90.jpg

<https://www.whitehousehistory.org/bios/dwight-eisenhower> [Uvedeno 25 2. 2025]

Seznam příloh

V příloze je uvedena hlavní korespondence představitelů v celém znění pro lepší orientaci v problémech, které v ní byli řešeny.

OSOBNÍ A TAJNÉ POSELSTVÍ PREMIÉRA J. V. STALINA PŘEDSEDOVI VLÁDY PANU W. CHURCHILLOVI

„Dostal jsem Vaši odpověď na své poselství ze 16. února. Z Vaší zprávy je patrné, že anglo – americké operace v Severní Africe se nejen neurychlují, nýbrž odkládají až na konec dubna. A ani tento termín se neuvádí docela určitě. V nejvypjatějším období února a března, se tedy anglo – americká ofenzíva v Severní Africe nejen nestupňovala, ale ani nepokročila a lhůty, které jste sami pro tuto ofenzívu stanovili, byly odloženy. Německu se mezitím již podařilo přesunout ze západu proti sovětským vojskům 36 divizí, z toho 6 divizí tankových. Lze si snadno představit. Jaké obtíže to způsobilo Sovětské armádě a jak se tím ulehčilo postavení Němců na sovětsko – německé frontě. Operace>> Husky <<. Ať je jakkoli důležitá, ovšem nenahradí druhou frontu ve Francii, ale já samozřejmě všemožně vítám Váš úmysl tuto operaci urychlit. I nadále považuji za hlavní otázku urychlené vytvoření druhé fronty ve Francii. Jak si vzpomínáte, připouštěl jste otevření druhé fronty již v roce 1942 a rozhodně nejpozději na jaře letošního roku. Byly k tomu dostatečně závažné důvody. Je proto pochopitelné, že v předchozím poselství jsem zdůrazňoval nutnost udeřit za západu nejpozději letos na jaře nebo začátkem léta. Seznámil jsem se s Vašimi argumenty vyloženými i odstavci 8, 9, 10 a charakterizujícími obtíže anglo – amerických operací v Evropě. Uznávám tyto obtíže. Nicméně považuji za nutné se vší naléhavostí upozornit z hlediska zájmů naší společné věci na vážné nebezpečí vyplývající z dalších průtahů s otevřením druhé fronty ve Francii. Protože neurčitost Vašich prohlášení o plánované anglo – americké ofenzívě na druhou stranu průlivu mě znepokojuje natolik, že o tom nemohu pomlčet.“

15. března 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 118–119.

PŘÍSNĚ TAJNÉ A OSOBNÍ POSELSTVÍ PREMIÉRA J. V. STALINA PREZIDENTU ROOSEVELTOVI

„Nyní, když jsem dostal odpověď pana Churchilla na své poselství ze 16. února, považuji za svou povinnost odpovědět na Vaše poselství z 22. února, které bylo rovněž odpovědí na mé poselství ze 16. února. Pan Churchill mi také oznámil, že operace anglo – amerických vojsk proti Sicílii se plánuje na červen. Při veškeré své důležitosti tato operace ovšem nemůže nahradit druhou frontu ve Francii. Samozřejmě však vítám její zamyšlené urychlení. Zároveň považuji za svou povinnost prohlásit, že hlavní otázkou je urychlit otevření druhé fronty ve Francii. Uznávám, značné obtíže plynoucí z nedostatku dopravních prostředků, o kterých mě ve svém poselství informujete.

Neurčitost jak Vaší odpovědí, tak i odpovědí pana Churchilla i otázce otevření druhé fronty ve Francii mě proto znepokojuje a nemohu o to pomlčet.“

16. března 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 451–452.

F. ROOSEVELT - J. V. STALINOVÍ

Vážený pane Staline,

„Posílám Vám tento dopis prostřednictvím svého starého přítele Josepha E. Daviese. Týká se pouze jednoho tématu, o němž je podle mého názoru pro nás snazší hovořit prostřednictvím společného přítele. Pan Litvinov je jediný další, se kterým jsem o tom mluvil. Rád bych se vyhnul obtížím, které přinášejí konference s velkým počtem účastníků, i byrokracii spojené s diplomatickým jednáním. Proto nejjednodušší a nejpraktičtější metodou, kterou si dovedu představit, by bylo neformální a zcela prosté několikadenní setkání nás dvou. Tento problém má dvě stránky. První se týká vhodné doby. Stále tu je možnost, že historická ruská obrana, po níž následovala ofenzíva, může způsobit v Německo příští zimu krach. V tomto případě musíme být připraveni na četné další kroky. Dnes není připraven nikdo z nás. Proto jsem přesvědčen, že Vy a já bychom se měli letos v létě sejít.

Druhý problém je, kde se sejít. O Africe nemůže být v létě téměř řeči a Chartúm je britské území. Island mi nepřipadá vhodný, protože pro Vás i pro mne znamená dosti obtížné lety a navíc by – upřímně řečeno – bylo v tomto případě obtížné nepozvat zároveň předsedu vlády Churchilla. Proto navrhuji, že bychom se mohli sejít na Vaší, nebo na mé straně Beringova průlivu. Myslím, že nikdo z nás by nechtěl brát s sebou personál. Mne by doprovázel pouze Harry Hopkins, tlumočník a stenograf, a vy a já bychom hovořili velmi neformálně a šlo by – jak my říkáme – o>> setkání myšlenek <<. Nedomnívám se, že by byly sebemeně nutné nějaké oficiální dohody a deklarace. Vy a já bychom samozřejmě projednávali vojenskou a námořní situaci, ale myslím, že to můžeme oba učinit bez přítomnosti štábů.“

Upřímně Váš

Franklin D. Roosevelt

5. květen 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 455–456.

OSOBNÍ A TAJNÉ POSELSTVÍ PREMIÉRA J. V. STALINA PREZIDENTU ROOSEVELTOVI

„Vaše poselství, ve kterém mi sdělujete některá rozhodnutí o otázkách strategie, jež jste učinili Vy a pan Churchill, jsem dostal 4. června. Děkuji za zprávu. Jak je z Vašeho sdělení patrné, tato rozhodnutí jsou v rozporu s rozhodnutími, která jste učinili Vy a pan Churchill začátkem letošního roku o termínech otevření druhé fronty v západní Evropě. Jistě si pamatujete, že Vaše společné poselství s panem Churchilllem z 26. ledna obsahovalo sdělení, že tehdy bylo rozhodnuto odpoutat značné německé pozemní a letecké síly z ruské fronty a srazit Německo na kolena v roce 1943. Potom pan Churchill svým i Vaším jménem oznámil 12. února upřesněné termíny anglo – americké operace v Tunisu a na Středozemním moři i na západním pobřeží Evropy. V tomto sdělení bylo uvedeno, že Velká Británie a Spojené státy energicky připravují překročení průlivu na srpen 1943 a že zabrání-li tomu počasí nebo jiné důvody, bude tato operace

připravena za účasti větších sil na září 1943. Nyní, v květnu 1943, Vy spolu s panem Churchillem přijímáte rozhodnutí, která odkládá angl. – americkou invazi do západní Evropy na jaro 1944. Jinými slovy, otevření druhé fronty v západní Evropě, odložené již z roku 1942 na rok 1943, se znovu odkládá, tentokrát na jaro 1944. Je třeba mluvit o tom, jak nepříznivý dojem vyvolá v Sovětském svazu – mezi lidmi i v armádě – skutečnost, že druhá fronta byla znovu odložena a že naše armáda, která přinesla tolik obětí, je ponechávána bez očekávané vydatné podpory anglo – amerických armád.

Co se týče sovětské vlády, nepovažuje za možné připojit se k tomuto rozhodnutí, které bylo navíc učiněno bez její účasti a bez pokusu o společné posouzení této mimořádně důležité otázky a které může mít pro další průběh války těžké důsledky.“

11. června 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 2507181 s. 145–146.

OSOBNÍ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSELSTVÍ PŘEDSEDY VLÁDY PANA WINSTONA CHURCHILLA MARŠÁLU J. V. STALINOVÍ

„Dostal jsem kopii Vašeho telegramu odeslaného prezidentovi přibližně 11. června. Plně chápu Vaše zklamání, ale jsem přesvědčen, že nejen děláme správnou věc, ale za daných okolností i jediné fyzicky možnou věc. Rusku by nepomohlo, kdybychom zahodili sto tisíc mužů v katastrofálním útoku přes průliv, a takový by tento útok podle mého názoru určitě byl, kdybychom se o něj pokusili za nynějších podmínek a se silami příliš slabými pro rozvinutí jakéhokoli úspěchu, jehož by bylo možno dosáhnout pouze za velmi vysokou cenu. Podle mého názoru a podle názoru mých odborných vojenských poradců bychom byli, i kdyby se nám podařilo vysadit se na břeh, vrženi zpět, neboť Němci již mají ve Francii přesilu nad jakýmkoliv silami, které bychom tam mohli v letošním roce vyslat, a mohou přivážet posily po hlavních paralelních evropských železničních tratích mnohem rychleji, než bychom tak mohli činit my pomocí výsadků v přímo na břeh nebo přes

kterýkoli ze zpusťosených přístavů v průlivu, jehož bychom se mohli zmocnit. Neumím si představit, jak by velká britská porážka a krveprolití pomohly sovětským armádám. Kdyby navíc vznikl názor, že jsme se vydali tomuto nebezpečí vzdor radám našich vojenských odborníků a pod tlakem z Vaší strany, mohlo by to v naší zemi vyvolat krajní rozladění. Jistě si pamatujete, že ve svých telegramech, které jsem Vám posílal, jsem vždy jasně prohlašoval, že bych nikdy nedovolil žádný útok přes průliv, který by podle mého názoru vedl jen ke zbytečnému masakru.“

19. červen 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 146–147.

OSOBNÍ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSELSTVÍ PŘEDSEDY VLÁDY PANA WINSTONA CHURCHILLA MARŠALU J. V. STALINOVÍ

„Se znepokojením jsem se dověděl od pana Molotova, že zamýšlíte uznat Francouzský výbor národního osvobození, který byl nedávno vytvořen v Alžírsku. Je nepravděpodobné, že by britská vláda a tím spíše vláda Spojených států tento výbor v nejbližší době uznaly, učiní tak až poté, kdy dostanou dostatečné důkazy, že jeho charakter a činnost budou uspokojivé pro zájmy spojenců. Od svého příjezdu do Alžíru bojoval de Gaulle o to, aby získal efektivní kontrolu nad francouzskou armádou. Velení si nemůže být jisto tím, co bude dělat, ani jeho přátelskými city vůči nám, jestliže dosáhne moci. Prezident Roosevelt a já naprosto shodně soudíme, že de Gaulle může ohrozit základnu a komunikace armád, které se mají zúčastnit operace>> HUSKY <<. Nemůžeme tu nic riskovat, neboť by se to dotýkalo životů našich vojáků a bránilo dalšímu vedení války. Výbor měl původně sedm členů, ale jejich počet byl nyní zvýšen na čtrnáct a nemůžeme mít jistotu o jeho způsobu jednání. Proto generál Eisenhower jménem vlády Spojených států i vlády britské informoval výbor, že generál Giraud musí zůstat vrchním velitelem francouzské armády a mít účinnou moc nad jejím charakterem a organizací. Nepochybně to vyvolá rozpravu jak v Dolní sněmovně, tak i ve Spojených státech, a prezident a já budeme muset uvést důvody svého postupu, těchto důvodů je mnoho. Kdyby sovětská vláda již výbor uznala, pak by pouhý

výklad těchto důvodů a vysvětlení odhalil názorové rozdíly mezi sovětskou vládou a západními spojenci, což by bylo nanejvýš politováníhodné.

Velmi si přejeme nalézt francouzský orgán moci, kolem něhož se semknou všichni Francouzi, a stále doufáme, že takový orgán může vzniknout na základě jednání probíhajícího v Alžíru. Zdá se nám, že teď je ještě brzy, aby o tom bylo možno rozhodnout.“

23. června 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 148–149

OSOBNÍ A TAJNÉ POSELSTVÍ PREMIERA J. V. STALINA PŘEDSEDOVI VLÁDY PANU W. CHURCHILLOVI

„Vaše poselství z 19. června jsem dostal. Pně chápu, že je složité zorganizovat anglo – americkou invazi do západní Evropy, zejména přesun vojsk přes průliv. Složitost této akce byla rovněž patrná z vašich zpráv. Z Vašich poselství za loňský a letošní rok jsem nabyl přesvědčení, že Vy a prezident jste si plně uvědomovali obtíže a organizací takové operace a že tuto invazi náležitě připravujete společně s prezidentem při plném vědomí těchto obtíží a s veškerým potřebným vypětím sil a prostředků. Začátkem letošního roku jste mě svým jménem a jménem prezidentovým dvakrát informoval o rozhodnutích o angl – americké invazi do západní Evropy, která má>> odpoutat velké německé pozemní a letecké síly z ruské fronty <<. Přitom jste vytyčoval jako úkol srazit Německo na kolena již v roce 1943 a stanovil jste termín invaze nejpozději na září. Od té doby postihla Němce nejedna porážka: byli odraženi našimi vojsky na jihu a utrpěli zde značnou škodu, byli rozdraceni v Severní Africe a vyhnáni odtud anglo – americkými vojsky, v ponorkové válce se Němci rovněž dostali do těžší situace než kdykoli dříve a převaha anglo – amerických sil značně vzrostla, je rovněž známo, že Američané a Angličané dosáhli letecké převahy v Evropě a že se zvýšila síla jejich válečného a obchodního loďstva. Podmínky pro otevření druhé fronty v západní Evropě během roku 1943 se tedy nejen nezhoršily, nýbrž naopak se značně zlepšily. Po tom všem sovětská vláda nemohla předpokládat, že britská a americká vláda změnila rozhodnutí ze začátku letošního roku, podle něhož invaze do západní Evropy měla být provedena letos. Nešířím se již o tom, že toto Vaše

odpovědné rozhodnutí o zrušení Vašich předchozích rozhodnutí o invazi do západní Evropy jste Vy a prezident učinili bez účasti sovětské vlády, a aniž jste se jakkoli pokusili pozvat její představitele na konferenci do Washingtonu, ačkoli musíte vědět, že ve válce proti Německu jsou úloha Sovětského svazu a jeho zainteresovanost i otázkách druhé fronty dostatečně velké. Netřeba ani říkat, že sovětská vláda se s takovým ignorováním základních zájmů Sovětského svazu ve válce proti společnému nepříteli nemůže smířit.“

24. června 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 149–151.

OSOBNÍ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSELSTVÍ PŘEDSEDY VLÁDY PANA WINSTONA CHURCHILLA MARŠALU J. V. STALINOVÍ

„S politováním jsem přijal Vaše poselství z 24. června. Informace, které jsem Vám dával o našich budoucích záměrech, se v každém stadiu zakládaly na písemných radách britských a amerických štábů a vždy jsem byl ve svých stycích s Vámi upřímný. Přestože do 22. června 1941 jsme my Britové, byli ponecháni sami, abychom čelili tomu nejhoršímu, co nám mohlo udělat nacistické Německo, začal jsem okamžitě pomáhat sovětskému Rusku, jak to jen dovozovaly naše omezené prostředky, od chvíle, kdy bylo samo Hitlerem napadeno. Jsem přesvědčen, že jsem učinil všechno, co bylo v lidských silách, abych Vám pomohl. Proto výtky, které nyní činíte svým západním spojencům, se mě nedotýkají. Názory našich štábů jsem v každém stadiu sdílel, se stále pozměňovaly pod vlivem událostí. Za prvé, přestože byla plně využita plně tonáž, nebylo možné přepravovat americkou armádu do Británie podle programu stanoveného v červnu 1942. Zatím co tehdy jsme doufali, že do dubna 1943 bude ve Velké Británii dvacet sedm amerických divizí, ve skutečnosti nyní, v červnu 1943, je zde jen jedna a do srpna jich bude jen pět. To vyplývá z potřeb války proti Japonsku, z nedostatku tonáže, a především z rozšíření kampaně v severní Africe, do níž byly zapojeny mohutné nacistické síly.“

27. června 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 153–154.

TAJNÉ A OSOBNÍ OD PREZIDENTA ROOSEVELTA MARŠALU
STALINOVÍ

„Vzhledem k nótě pana Molotova chargé d'affaires Spojených států ze 14. října a aby nedošlo k nedorozumění ohledně zastoupení v politickovojevodské komisi, považuji za nutné ujistit, že – jak je uvedeno v telegramu, který jsem Vám zaslal 5. září – podle mého názoru by francouzská účast měla být omezena na záležitosti netýkající se vojenské okupace Itálie, a to na takové, o nichž tři vlády, které komisi zřizují, rozhodnou, že Francie je na nich přímo zainteresována. Nikdy nebylo mým záměrem, aby Francouzský výbor osvobození fungoval na téže úrovni jako vlády Sovětského svazu, Velké Británie a Spojených států, nebo aby se účastnil jejich jednání o všech tématech.“

17. října 1946

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 493.

TAJNÉ A OSOBNÍ OD PREMIÉRA STALINA PREZIDENTU
ROOSEVELTOVI

„Vaše poselství ze 17. října jsem dostal. Nemám námitky proti uvedenému návrhu ohledně rozsahu práv francouzského zastoupení ve vojenskopolitické komisi spojeneckých zemí.“

21. října 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 494.

TAJNÉ A OSOBNÍ OD PREZIDENTA ROOSEVELTA MARŠALU
STALINOVÍ

„S okamžitou platností bylo rozhodnuto jmenovat generála Eisenhowera velitelem operací k překročení průlivu.“

Došlo 7. prosince 1943

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 506.

OSOBNÍ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSELSTVÍ PANA WINSTONA CHURCHILLA MARŠALU STALINOVÍ

„Váš skvělý postup na Vitebskem a západně a jihozápadně od Kyjeva naplňuje naše srdce radostí. Doufám, že budu moci před koncem měsíce přinést malý příspěvek, na kterém zde pracuji. Mezitím jsou všechny přípravy k>> Overlordu<< v plném proudu. Generál Montgomery tudy projížděl cestou k expediční skupině armád, jejíž velení přejímá. Ohledně podrobnosti plánu má přirozeně své vlastní myšlenky, ale je odhodlán zahájit boj s nepřítelem a plně věří v dobrý výsledek.“

Došlo 5. ledna 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 196.

OSOBNÍ A TAJNÉ OD PREMIÉRA J. V. STALINA PŘEDSEDOVI VLÁDY PANU WINSTONU CHURCHILLOVI

„Vaše poselství z 5. ledna jsem dostal. Potěšila mě Vaše zpráva, že přípravy k>> Overlordu << jsou v plném proudu a že podnikáte další opatření ještě tento měsíc. Naše ofenzíva pokračuje zatím s určitým úspěchem, zejména na jihu, přestože Němci kladou houževnatý odpor všude, kde mohou.“

7. ledna 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 196–197.

SPOLEČNÉ POSELSTVÍ PREZIDENTA ROOSEVELTA A PŘEDSEDY VLÁDY CHURCHILLA MARŠALU STALINOVÍ

„Abychom dodali maximální sílu útoku přes moře proti severní Francii, přesunuli jsme část svých výsadkových prostředků ze Středozemního moře do Anglie. Vzhledem k tomu, a protože musíme využít svých středomořských pozemních sil v nynější bitvě v Itálii, je neproveditelné, abychom zaútočili na středomořské pobřeží Francie současně s útokem>> Overlord <<. Plánujeme tento útok na pozdější dobu a k tomuto účelu jsou ze Spojených států do Středozemního moře odesílány další výsadkové prostředky.

Abychom odpoutali co největší množství německých sil ze severní Francie a z východní fronty, podnikáme okamžitě v maximálním rozsahem útok proti Němcům v Itálii a současně udržujeme hrozbu proti středomořskému pobřeží Francie.“

ROOSEVEL, CHURCHILL

Došlo 14. května 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 232–233.

TAJNÉ A OSOBNÍ OD PEMIÉRA J. V. STALINA PŘEDSEDOVI VLÁDY A
PREZIDENTU PANU ROOSEVELTOVI

„Dostal jsem Vaše společné poselství. Vy víte lépe, jak s v jakém pořadí rozdělit Vaše síly. Důležité ovšem je zajistit naprostý úspěch>> Overlordu <<. Vyjadřuji zároveň přesvědčení, že zahájená ofenzíva proti Němcům v Itálii bude úspěšná.“

15. květen 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 535.

OSOBNÍ, SOUKROMÉ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSELSTVÍ PANA
CHURCHILLA MARŠALU STALINOVÍ

„Právě jsem se vrátil z dvoudenního pobytu v hlavním stanu generála Eisenhowera, kde jsem sledoval naložování vojsk.

Je pro nás velmi obtížné získat vhodné povětrnostní podmínky, zejména proto, že musíme zvážit co nejvyšší využití obrovských námořních a pozemních sil vzhledem k přílivu, vlnobití, mlze a oblačnosti. Generál Eisenhower byl s velkým politováním nucen odložit operaci o jednu noc, ale předpověď počasí se velmi příznivě změnila a dnes v noci vyrážíme. Použijeme 5000 lodí a máme k dispozici 11 000 plně vybavených letadel.“

5. června 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 238.

OSOBNÍ A PŘÍSNĚ TAJNÉ POSLÁNÍ PANA CHURCHILLA MARŠALU
STALINOVÍ

„Všechno začalo dobře. Miny, překážky a pobřežní baterie byly do značné míry překonány. Vzdušné výsadky byly velmi úspěšné a byly podniknuty ve velkém rozsahu.

Výsadky pěchoty se rozvíjejí rychle a množství tanků a samohybných děl je již na pobřeží. Předpověď počasí je obstojná až dobrá.“

6. června 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 239.

TAJNÉ A OSOBNÍ OD PREMIÉRA J. V. STALINA PANU W.
CHURCHILLOVI

„Dostal jsem Vaše poselství za 7. června se zprávou, že operace>> Overlord<< se úspěšně rozvíjí, Všichni Vás i statečné britská a americká vojska zdravíme a vřele přejeme další úspěchy.“

9. června 1944

Korespondence předsedy rady ministrů SSSR s prezidenty USA a ministerskými předsedy Velké Británie za Velké vlastenecké války 1941–1945, Praha: Nakladatelství Svoboda, 1981. 25-071-81 s. 241.

Obrazová příloha

Obrázek 1- Američtí vojáci v invazním člunu se blíží k invazní pláži

<https://www.e15.cz/finexpert/servis/den-d-nastal-pred-80-lety-fotografie-cisla-a-fakta-o-vylodeni-v-normandii-1416239> [Uvedeno 25. 2.2025]

Obrázek 2 - Útok na pláž

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jun/05/britain-d-day-commemoration-trump-brexite-war> [Uvedeno 25. 2. 2025]

Obrázek 3- Přeprava vojenské techniky

<https://www.denik.cz/galerie/operace-overlord-vylodeni-v-normandii-den-d-6-cervna-1944.html?photo=9> [Uvedeno 25. 2. 2025]

Obrázek 4- Nakládání vojenské techniky do invazního člunu

https://search.seznam.cz/obrazky/?q=operace+overlord+fotografie&fulltext=&sourceid=fulltext&thru=hint-obrazkysuper#utm_content=super&utm_term=operace%20overlord%20fotografie&utm_medium=hint&utm_source=search.seznam.cz [Uvedeno 25. 2. 2025]

Obrázek 5 - Konečně na pláži

<https://www.skylink.cz/tv-magazin/clanek/dokument/odhalena-historie> [Uvedeno 25. 2. 2025]

Obrázek 6—Z vylodovacích lodí na pláž

https://cs.wikipedia.org/wiki/Vylod%C4%9Bn%C3%AD_v_Normandii [Uvedeno 25. 2. 2025]

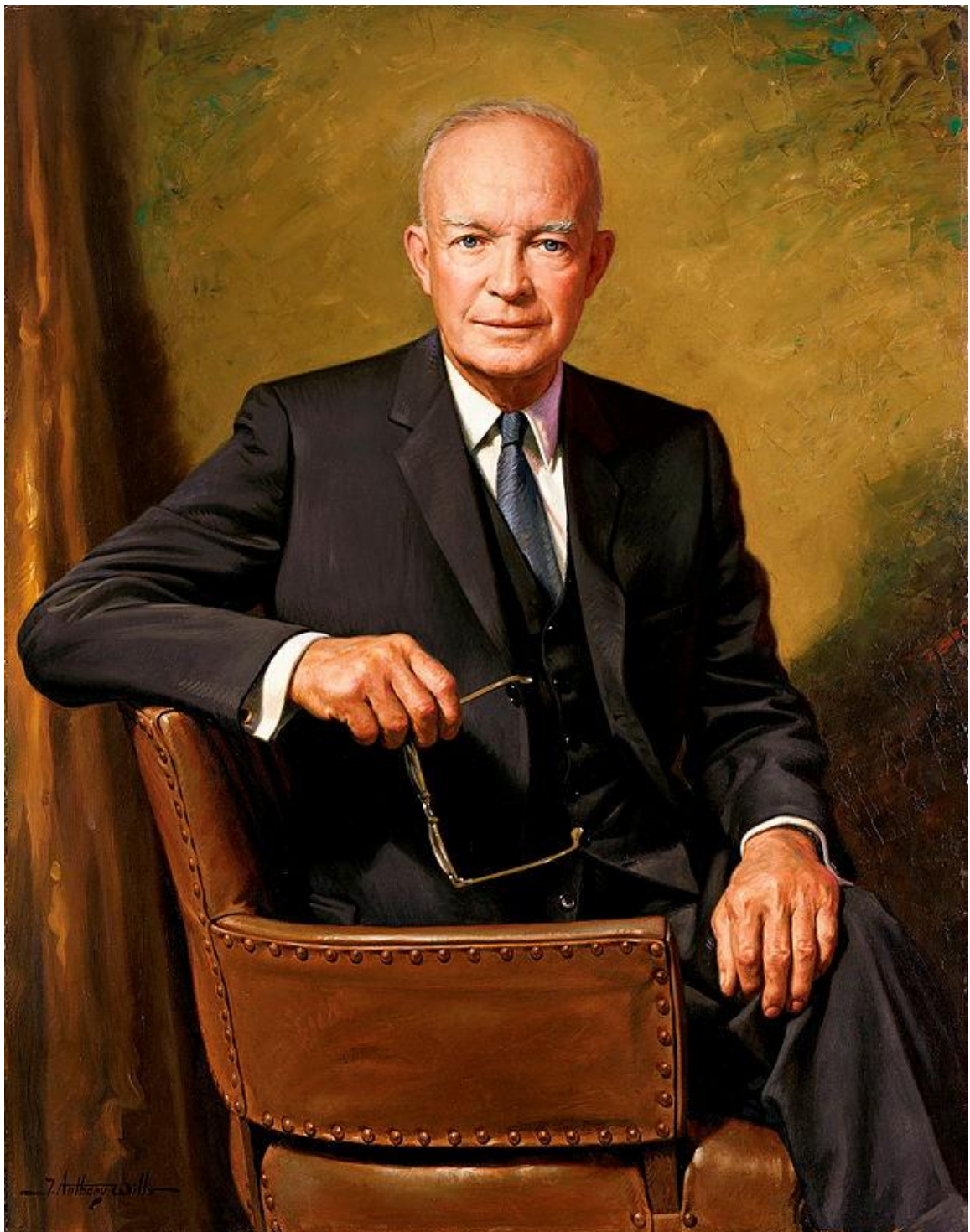
Obrázek 7- Průběh vylodění

<https://1884403144.rsc.cdn77.org/foto/vylodeni-v-normandii/OTkyeDAvZmlsdGVyczpub191cHNjYWxlKCkvaW1n/5008398.jpg?v=0&st=7GRz8Fw4uHihjhyQ4eFgTasczrcxk2M0ZFIFpyu8ivQ&ts=1600812000&e=0>
<https://www.e15.cz/galerie/finexpert/servis/287247/d-day-fotografie-fakta-a-cisla-z-vylodeni-v-normandii?foto=31> [Uvedeno 25. 2. 2025]

Obrázek 8 - Přeprava vojenské techniky na pláž

<https://www.denik.cz/galerie/operace-overlord-vylodeni-v-normandii-den-d-6-cervna-1944.html?photo=18> [Uvedeno 25. 2. 2025]

Obrázek 9 - Dwight D. Eisenhower

<https://www.whitehousehistory.org/bios/dwight-eisenhower> [Uvedeno 25. 2. 2025]